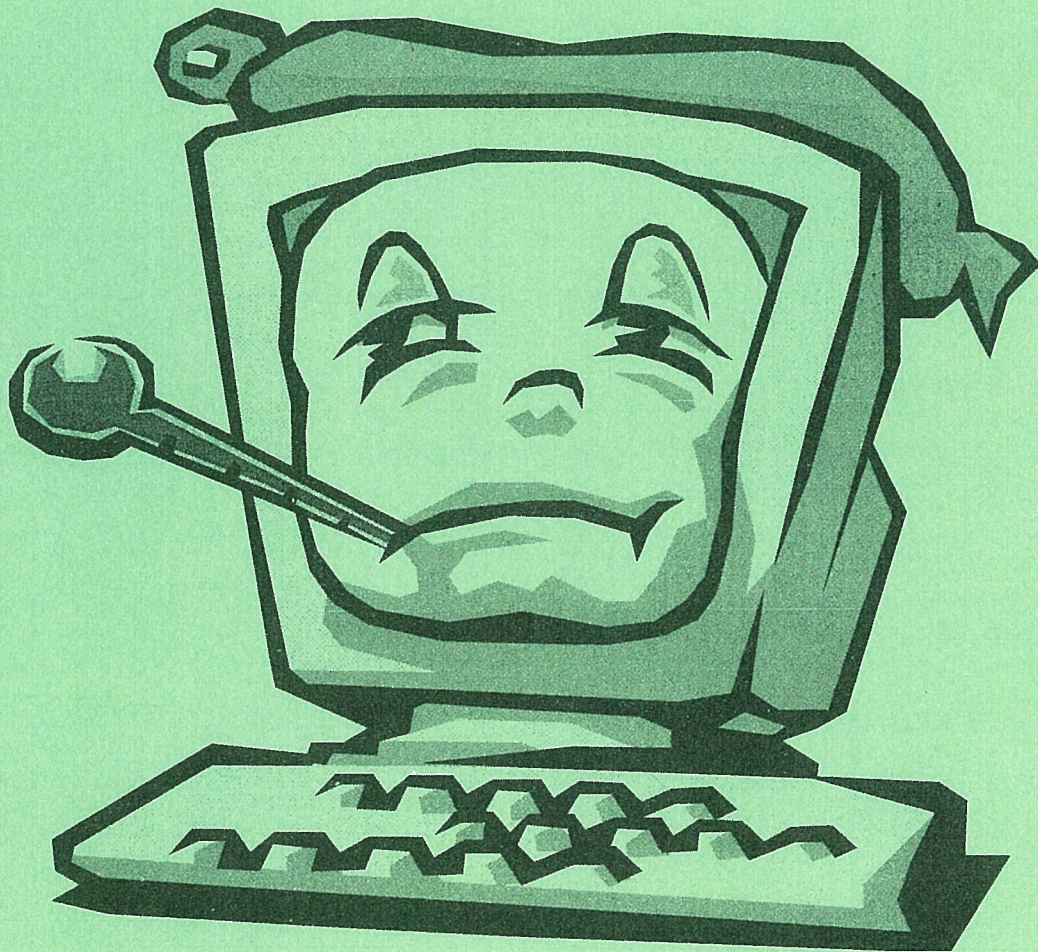

SMMH-Nytt

Nr. 2/1999, vol. 24

*Norsk Bibliotekforening
Spesialgruppen for medisin og helsefag*

Redaksjon SMH-Nytt:

Elisabeth Akre, ND/MED

Diakonhjemmets sykehus,
Medisinsk bibliotek,
Postboks 23 Vinderen, 0319 Oslo.
Tlf: 22 45 16 38 Fax: 22 45 16 99
E-mail: elisabeth.akre@diakonsyk.no

Mimi Dammann

Bibl. for med. og helsefag
Postboks 1113 Blindern 0317 Oslo
Tlf. 22 85 14 58
E-mail: mimi.dammann@labmed.uio.no

Anne Jodaa Nilssen, STAMI

Statens arbeidsmiljøinstitutt
Postboks 8149 Dep, 0033 Oslo
Tlf: 23 19 51 86 Fax: 23 19 52 02
E-mail: Anne.J.Nilssen@stami.no

Hilde Strømme

Ullevål sykehus
Medisinsk bibliotek
0407 Oslo
Tlf. 23 01 50 62
E-mail: hilde.stromme@ioks.uio.no

SMH-Nytt utgis av:

Norsk Bibliotekforening
Spesialgruppen for medisin og helsefag
Kontonummer: 0806 2267276
ISSN 0800-3181

Opplag 250, gratis til SMH's
medlemmer
Årsabonnement ikke-medlemmer kr. 100

URL:

[http://www.uio.no/umed/psykiat/
SMHnytt2-99/](http://www.uio.no/umed/psykiat/SMHnytt2-99/)

Oppsett av manuskripter til SMH-Nytt:

Bruk Times New Roman pkt.11, helst
Word 6.0 eller høyere (for PC, ikke Mac).
Manus sendes redaksjonen på virussjekk
diskett eller som vedlegg til e-post.

Send **alltid** med en papirversjon av ma-
nuskriftet.

Foto (helst sort/hvitt) eller andre illustra-
sjoner sendes sammen med papirversjon-
en eller inkludert som elektronisk bilde i
GIF, WMF, JPG-format eller som clip-art.
Alle oppgitte Web-adresser må være sjek-
ket - slik at de kan brukes direkte i nettut-
gaven av bladet.

Redaktørene forbeholder seg en viss rett
til å forkorte/forandre/klippe i tekst eller
bilder.

Innhold:	Side
Hilsen fra redaksjonen	1
Arne Jacobsson	2
Webkokeboken	4
Emneord for helsefag	13
Tilrettelegging mot Internett	14
Videreutdanning i referansearbeid	17
Kunnskapsbasert medisin	18
Det digitale bibliotek	21
Referanseverktøy	23
5th Nordic Conference, Island	25
Mer enn bare fag	27
Informasjonsformidling før, nå og i fremtiden	29
Internett: butikk eller etikk	30
Nye retninger i formidling av biomedisinsk info.	31
Ranking journals	32
Fra brukerens ståsted	33
State of the art	34
Fra gruppediskusjonene	36
Patient Education and Information to the public	38
NAMHI	39
EAHIL Workshop i Tartu	41
Nytt fra styret	47

*Deadline for
neste
nummer:
1 november
1999*

Hilsen fra redaksjonen

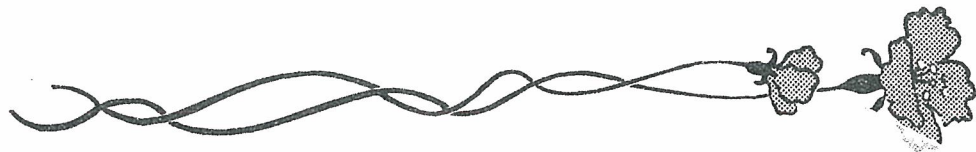
En sommer er gått siden siste nummer av SMH-Nytt. Til gjengjeld har vi fått med både konferansen på Island og EAHILs workshop i Estland.

Dette nummeret preges av to av de viktigste feltene innen helsefaglig bibliotekarbeid: samarbeid, kontakter og nettverk - og elektroniske og bibliografiske verktøy.

Vi har vært så heldig å få med Sebastian Klausens foredrag om å lage web-sider, holdt på NFF-seminar i vår, i sin helhet. Her er det mange nyttige tips, ikke minst til små bibliotek som strever med å lage egne websider.

I redaksjonen håper vi at det finnes noe aktuelt stoff for enhver. Er det noe du savner, tar vi gjerne imot innspill!

Hilsen Anne, Hilde, Mimi og Elisabeth

Vi minner om at siste nummer av SESAM ligger på nettet:

<http://www.namhi.org>

SESAM

Journal of the Nordic Association for Medical and Health Information

Table of contents - Vol. 9 1999

<u>Editorial</u>	Liisa Salmi & Pirjo Rajakilli
<u>Nordisk bestyrelsemøde i Utrecht 1998-06-23</u>	Hanne Christensen
<u>Dublin Core - keiserens nye klaer?</u>	Knut Hegna
<u>Anvendelseområder for metadata i Internetdokumenter</u>	Erik Thorlund Jepsen
<u>NORINA</u>	Karina Smith
<u>Nordic multilingual thesaurus for health promotion and education</u>	Turid Tharaldsen

Presentasjon av den nye sjefen for Bibliotek for medisin og helsefag ved Universitetet i Oslo, Arne Jacobsson.

Av Mimi Dammann, Bibliotek for medisin og helsefag, Universitetet i Oslo

Arne Jacobsson ble ansatt som ny overbibliotekar for Bibliotek for medisin og helsefag i Oslo 1.mai i år. Biblioteket som skulle ha flyttet inn i nye lokaler i det nye Rikshospitalet på Gaustad i august, er en sammenslåing av Det medisinske fakultetsbibliotek inklusive instituttbibliotek, Medisinsk bibliotek og informasjonssenter, Rikshospitalet og Det odontologiske fakultetsbibliotek.

Arne Jacobsson har vært leder for SPRI-biblioteket i Stockholm i 18 år før han kom hit. SPRI ble nedlagt ved årsskiftet, men ikke biblioteket – nei det overlever som eneste avdeling! Han flyktet altså ikke derfra, det var et bevisst valg. Han synes det er utfordrende og attraktivt å bygge opp et nytt bibliotek. Det sier noe om Arnes evne til å markedsføre og utvikle biblioteket at da han ble ansatt som leder av SPRI-biblioteket var det 7 ansatte der – av en total på 160. Da han sluttet var de 16 av en stab på 95! Han så tidlig at IT var kommet for å bli, så allerede i 1983 la han ned kortkatalogen, og har siden det modernisert og datorisert dette biblioteket fullstendig.

Han er en mann med mange ideer og vyer for det nye biblioteket. 47 år er han; gammel nok til å ha erfaringer og passe ung til å ville stå på for å gjøre noe med dem. Fra SPRI er han vant med å ha flere prosjekter på gang, både nasjonale og EU-rettete. De var med på 4 EU prosjekter og ledet ett av dem: Health Promotion Taurus. Dette er saker han vil gjøre noe med ved Bibliotek for medisin og helsefag. Slike prosjekter er utviklende og stimulerende både for brukere og ansatte. Penger er da selvsagt et stort problem, men Arne er en mann som ikke ser problemer, men muligheter. Til SPRI henvendte man seg for å få utviklet prosjekter, men Arne var også den som tok kontakt og sa at ”om dere skal utvikle dette, vil vi være med”. Arne er også den som har ivret for å oversette MESH til norsk. UMH har kompetansen – andre har midlene – de må man bare få tak i. Det finns miljøer der engelskkunnskapene ikke er

gode nok til å kunne bruke den engelske utgave, mener han.

Han vil dessuten måle kvaliteten på bibliotekets tjenester. Slikt verktøy eksisterer og kan tjene som en nyttig faktor for å kunne utvikle bibliotekets tjenester og å få bedre oversikt over hvilke tjenester man bør videreutvikle og hvilke som evt. kan legges ned.

Hvordan er det så å arbeide i et kvinnedomineret yrke? Vel, blir man bibliotekar, er det noe man må regne med. Fra tidligere arbeidet han med 3 menn og 13 kvinner, og han har faktisk aldri jobbet blant menn. Men merkelig er det jo at blant de få mannlige bibliotekarene som finns, så er de fleste blitt sjefer! - Det er kanskje en fordel også at vi fikk en sjef for UMH som kom utenfra når to kulturer skulle smeltes sammen. Arne ønsket ikke å forlate ”helse og sjukvård”; han kjenner mange innen både det medisinske miljøet og det bibliotekfaglige, og han ville gjerne bo og arbeide her i Oslo.

Mange har han truffet gjennom sitt engasjement i EAHIL hvor han er kasserer; han sitter også i programkomiteen for 8.ICML (8th International Congress of Medical Librarianship) i London. Han viser interesse for Balticumprosjektet, og har vært medvirkende til at det nylig fikk kr. 90.000.- fra Nordisk Ministerråd for å arrangere kurs for baltiske bibliotekarer i Litauen.

Hans CV viser at han ble utdannet fra bibliotekhøgskolen i Borås og har en fil.kan. i

matematikk, statistikk og kjemi. Praksis har han fra så vel folke. som fagbibliotek. I 1980/81 var han aspirant ved Norsk Dokumentdata.

Hva er det så ellers å si om ham? At han var en respektert sjef og ble feiret i stor stil da han sluttet ved SPRI? At han sykler til

jobben? At han er en globetrotter og har reist jorden rundt med ryggsekk på ryggen og til og med sittet på lasteplanet fra London til Johannesburg, at Indonesia er favoritten blant reisemål? Og hvordan får han sånt til? Fordi han er ungkar, selvsagt...

En pause på trappen - stemningsbilde fra EAHILs workshop i Tartu, med den nye sjefen for Bibliotek for medisin og helsefag, Arne Jacobsson, i midten

Den smårutete webkokeboken : vi lager web for bibliotek på en-to-tre

Foredrag på NFFs sommerseminar, Praktisk webdesign – visuell kommunikasjon på nettet, 11. juni 1999.

Av Sebastian Klausen, Ullevål sykehus - Medisinsk bibliotek

Bibliotekarene har vel egentlig litt snaut med tid til på egenhånd å lage nettstedet til eget bibliotek. Likevel er det forhold som fører til at dette ofte gjøres. En oppskrift på hvordan man kan gripe an prosessen stilles her til rådighet

Det kan virke som om tittelen til denne artikkelen bagatelliserer det å lage web. Virkeligheten er heller stikk motsatt. Utsagnet "web for bibliotek på 1-2-3" henspiller på tre omfattende faser i webutviklingen.

Vi kan kalle de tre fasene forretter, hovedretter og til slutt desserter. Først når vi nærmer oss slutten av dessertene kan vi starte datamaskinen for å lage selve websidene.

Det slo meg forresten at bibliotekene sjelden lar profesjonelle aktører i webutvikling ta på seg oppgaven med å lage web for biblioteket. Jeg så for meg to årsaker. 1: Det koster penger å outsource denne jobben. 2: Weben sees på som en samling av dokumenter som det er bibliotekets oppgave å ordne og stille til rådighet for sine brukere.

Sett av ressurser

Å lage web er ikke noe venstrehåndsarbeide. Men det hjelper lite å heller bruke høyre - vi må bruke begge hender og flere personer må involveres for at resultatet skal bli bra. Dette koster penger. Sett av en tidsramme, folk og deler av budsjettet på webutvikling. Derfor kan vi si at uttrykket "jo flere kokker, dess mere søl" ikke har den samme betydning i webpublisering som i andre sammenhenger. Flere kokker gjør nettstedet mer levende og oppdatert.

Man må vurdere om man skal leie inn folk til å ta jobben med webutvikling. En mellomløsning kan være å engasjere profesjonelle webutviklere ved milepæler i prosessen. Man gjør noe selv, legger det fram for konsulenten og får tilbakemelding og gode råd for videre arbeid. Ellers kan det jo også hende at sivilarbeideren har god HTML-

kunnskap eller at en fullmektig har Goethes fargelære som sin store lidenskap?

For det er jo ikke småtterier vi skal lage heller. Før et nettsted er på plass, har en måttet hanskens med fagområder som grafisk design, layout og typografi, bibliotek- og informasjonsvitenskap, journalistikk, HCI – Human Computer Interaction som handler om brukervennlighet, markedsføring og også selvsagt datakunnskap.

Bestem hensikt

Når beslutningen om å lage et nettsted er tatt og ressursene frigjort, skal man skrive ned hensikten med å lage dette nettstedet. Eksempler på slike utsagn kan være:

"Presentere biblioteket. Nettstedet skal være en alltid oppdatert brosjyre."

"Lage innfallsport til ressurser på nettet, for biblioteksansatte og brukere. Nettstedet skal samle relevante nettressurser for bibliotekets fagområde."

"Avlaste arbeidet i skranken. Folk skal finne en del av det de trenger på nettstedet framfor å ringe."

"Gjøre bibliotekets tjenester lettere tilgjengelig for brukerne. Artikkelbestilling skal kunne foretas fra brukernes kontor istedenfor at de må besøke biblioteket og fylle ut skjemaer."

Nettstedet kan kanskje satse på en virtuell omvisning framfor en "konvensjonell" rundtur for nye brukere. Et par eksempler på dette er BI Biblioteket - NMH og Texas A&M University Libraries sine omvisninger.

Videre må det nå bestemmes hvordan man tenker seg å måle resultatet av innføringen av nettstedet? Skal det utarbeides brukerundersøkelser, noe som er svært ressurskrevende, eller skal man ha en løpende evaluering på personlamøtene?

Når vi nå snakker om nettstedets hensikt, ledes vi til en kategorisering av nettssteder:

Brosjyreweb

Bibliotkekets brosjyre som feks. studentene får ved studiestart, tilsvarer et slikt nettsted. Fordelen med en digital brosjyre er at den samtidig kan brukes som en oppslags-tavle for nyheter og andre meldinger fra biblioteket. Brosjyreweben er en enkel løsning.

Den interaktive weben

Slike nettsteder går lenger enn brosjyreweben ved å tilby brukerne mulighet for tilbakemelding til nettstedet. Dette kan være mailto-lenker eller skjemaer for utfylling som automatisk sender en epost med innholdet til mottakeren – eller legger innholdet i en database. Slike skjemaer kan være artikkelbestillinger, bokinnkjøpsønsker, referansespørsmål, ris og ros eller tips til nettressurser og så videre.

Databaseweb

Innholdet i websiden lages på bakgrunn av en spørring i en database. Eksempelvis nyinnkjøpte bøker. I det tilfellet er websidens url er en spørring til bokdatabasen som henter ut de 10 sist registrerte titlene. Teknisk litt vanskeligere.

Lenkeweb

På ethvert biblioteks nettsted finnes det lenkesamlinger eller lenkefarmer, som jeg nylig hørte det omtalt som, i mange varianter. En typisk oppgave for bibliotekene – men som krever planlegging og retningslinjer.

Butikkweb

Kan vi se for oss tilfeller der brukerne på bibliotekets nettsted skal drasse rundt med en handlekurv og fylle denne – og til slutt kreve brukeren for kredittkortnummer? Muligens, med tanke på fakturering av referansespørsmål eller artikler.

Hvilken kategori vi velger avhenger av hensikten til nettstedet samt hvor mye arbeid vi er villige til å spandere på utviklingen. En grei regel er å begynne med noe enkelt og overkommelig, men likevel ha planer for en utvidelse.

Definer målgrupper

Vi må stille oss spørsmålet: Hvem er det vi lager nettstedet for? Svarene vil sannsynligvis røpe at vi har flere målgrupper som nettstedet skal henvende seg til.

Sett målgruppene opp i prioritert rekkefølge og noter ned de viktigste behovene hos hver enkelt målgruppe. Ta gjerne kontakt personlig for å høre på eventuelle ønsker. Vi skal altså gjøre en behovsanalyse.

I neste omgang kan vi lage brukerprofiler. Vi spør oss selv – eller bedre: en faktisk bruker: Hva vil brukerne ha? Vi tenker her ikke på grupper av brukere, men helt enkelt hvordan kan student Lars Holm (1. semester medisin) ha glede av at biblioteket er på nett. Hva slags behov har Lars for netttjenester fra biblioteket?

Ofte er det litt vanskelig å ta hensyn til alle målgrupper. I fagbibliotekene er vi kanskje litt heldige ettersom målgruppene stort sett er ganske homogene i motsetning til folkebibliotekene.

Sjekk andres nettsteder

Lær av andres suksesser og feilgrep. Saumar nettet og undersøk både norske og utenlandske nettsteder. Alle i biblioteket bør få inspirasjon til å kunne uttale seg om hva som er et godt og hva som er et dårlig nettsted. De ansatte i biblioteket må få samme begrep om dette.

Finn gode og dårlige nettsteder og noter ned url'ene sånn at du kan dele dem med de andre. Denne feltundersøkelsen kommer godt med under neste punkt. Noter derfor ned det dere kommer over av gode løsninger, fiffige ideer og flotte og brukervennlige grensesnitt. Sett opp en 5 på topp og en 5 på bunn liste. Ha et møte og enes om denne lista. Dere kan også selvsagt undersøke andre nettsteder enn biblioteksnettsteder.

Lag ei ønskeliste

Det er på tide å sette seg ned å ha en ide-dugnad. Ideene er kanskje blitt flere etter feltstudien i forrige avsnitt. Skrible ned alle ideer uten hemninger. Ønsk det beste fra alle de på 5 på topp lista - og eventuelt andre gode som dere kom over. Alt er lov å ønske seg av både innhold og funksjonalitet.

Alle i biblioteket må få anledning til å uttale seg. Alle bør ha en oversikt over de andre nettstedene som ble undersøkt i forrige avsnitt. Når alle skal føler at de er med på webutviklingen, blir faren mindre for at nettstedet blir liggende brakk. Alle skal føle ansvar og kjærlighet for nettstedet!

Rediger ønskelista

De første forberedelser er nå ferdige. Vi har pløyd gjennom forrettene og skal nå se hvilke hovedretter menyen byr på.

Del ønskelista inn etter innhold, design og funksjonalitet. Utarbeid en kravsspesifikasjon og bestem minstekravet for nettstedet. Når dette er gjort, har kategorien nettsted som vi var inne på tidligere, gitt seg selv. Sannsynligvis blir nettstedet i denne omgang en brosjyweb med et beskjedent lenkearkiv og en del interaktive elementer.

Bestem struktur

Ha i bakhodet at ikke alt er interessant for alle. Å lagdele opplysningene i nettstedet er brukervennlig. Strukturen i nettstedet vil ha en sammenheng med dette prinsippet. Et eksempel fra avisverdenen kan illustrere dette: Forsiden viser noen nyheter med pregnante titler og fristende ingresser. Er nyheten interessant for brukeren, kan han velge å lese hele saken ved å bla seg fram til det henviste sidetallet i papirutgaven eller man klikker på "Hele saken" i nettutgaven.

Rent praktisk er det nå hurt å sette opp i tabellform en liste over alle html-filene som behøves. Lag filnavn og titler og noter innholdet i stikkordsform for hver side samt ansvarlig person for utvikling og senere oppdatering.

Under idedugnaden kommer man gjerne over en del metaforer. Metaforer tar et all-

ment kjent fenomen og overfører visse egenskaper av dette til andre systemer. Det hele gjør at brukerne føler seg hjemme og finner lett fram. Vel og merke hvis metaforen er god, da. Er den dårlig, vil brukerne bare bli forvirret.

For biblioteket vil det være passende, selvsagt, å bruke bibliotekmetaforen. Vi kan se for oss et besøk på bibliotekets nettsted som tilsvarer det å besøke biblioteket per gange. Man kan velge å gå til tidsskriftavdelingen, henvende seg til en bibliotekar, sjekke om en bok står på hylla og så videre.

Forsiden

Når strukturen etterhvert tar form, er det på sin plass å diskutere hvordan forsiden eller åpningssiden til nettstedet skal ta seg ut. Som regel kan det være greit å ha nyhetsnotiser på forsiden framfor en lenke som heter "Nyheter". Ha et nyhetsarkiv og la bare 3 eller 5 nyhetsnotiser friste på forsiden i så fall.

Videre er det faktisk mulig å få brukerne til å føle seg velkomne til nettstedet uten å eksplisitt å måtte skrive: "Velkommen til biblioteket". En ryddig forside med en smakfull heading og logo, noen få attraktive ferske nyheter og forståelige navigasjonsalternativer skulle gjøre susen. Hvis man ønsker det, kan man kanskje slenge på et dagens sitat eller månedens dikt eller noe lignende.

Mange har etterhvert fått sansen for å ha en åpningsside - såkalt splash page - som er en ren fotomontasje. En slik forside forsinker brukeren med å komme i gang, og mange synes disse inngangsportalerne er irriterende. En løsning kan jo være å kombinere en fotomontasje med navigasjonsalternativene.

Scrolling

Lange html-dokumenter gir mye scrolling og færre dokumenter. Korte dokumenter gir mindre scrolling og flere dokumenter. Hva en vil legge vekt på, blir en smakssak. Scrolling har lenge vært regnet som lite brukervennlig. Brukerne har funnet det tungvint og bla nedover langs en nettside. Jacob Nilelsen, brukervennlighetens for-

kjemper på nettet, har selv vært enig i dette.

I den siste tiden har man imidlertid sett at sider beregnet for scrolling er blitt mer og mer utbredt. Faktisk sier man nå, Jacob Nielsen inkludert, at scrolling er "lov". Scrolling kan også fungere bra hvis den har en funksjonell verdi. Her forleden kom jeg over et nettsted som skulle illustrere en tidslinje. Dette ble vist på en nettside som strakk seg i bredden og ikke i lengden. Brukeren fikk klare signaler om at her var det sidelengs scrolling som var gjeldende. Denne websiden ble laget ved hjelp av en tabell som var 4500 piksler bred og 480 piksler høy.

Bestem navigasjon

Hensikten med et navigasjonssystem er at brukerne skal finne det de er ute etter så fort som mulig. Og når brukeren ikke finner det han er ute etter, skal han være forvisset om at opplysningen ikke finnes på nettstedet. Å ane at en opplysning ligger rett for nesen på deg, men du greier ikke å hente den fram, ja, det er temmelig irriterende. Du var kanskje på nettstedet i går, så du vet at opplysningen finnes.

Et krav til navigasjonssystemet er at det skal være intuitivt og lett å lære. Det handler om å være brukervennlig. Vi må huske på at brukerne oppfører seg forskjellig når de beveger seg på nettet. Noen liker søke-dialoger, mens andre liker menyer og andre igjen trives best med å bla i indekser. Ofte er det lurt å tilby et par alternative navigasjonsmuligheter.

Ulike bla-innganger til nettstedet er:

Menystrukturen

En menystruktur tilsvarer innholdsfortegnelsen i en bok. Den gir muligheter for valg i dybden av nettstedet, også kalt dybdestruktur.

Sitemaps

Fungerer som menystruktur, men hele strukturen vises ned til dokumentnivå. Denne har dermed også en dybdestruktur.

Indeks

Indeksen er i likhet med stikkordsregisteret

bak i en bok, en flat struktur. Vesentlige termer fra nettstedet trekkes ut og stilles opp alfabetisk.

Lenker i selve dokumentet

Navigeringen foregår også via lenker i dokumentet, enten det er tekstlenker eller billedlenker.

Jeg ønsker å slå et slag for indekser. Indekser graver fram viktige emner skjult i dokumentene. Vi som er bibliotekarer burde ha de beste forutsetninger for å lage slike navigasjonsmuligheter.

Uansett, det er ålreit for brukerne å ha noen alternative innganger til nettstedet.

Et lite notabene: Man må være forsiktig med rullegardinmenyer. De gir mulighet til å pakke svært mange valg på liten plass. Vanligvis ønsker vi å unngå dette, ettersom det går på bekostning av brukervennligheten.

Faktisk er det slik at mennesket stort sett har en maksimums oppfattelsesevne på 7 elementer. Det var visst en skotsk filosof i forrige århundre, Sir W. Hamilton, som sa at hvis du kaster en håndfull klinkekuler utover gulvet, vil du finne det vanskelig å holde øye med flere enn seks kuler, i det høyeste sju, uten å bli forvirret.

For oss betyr dette at vi helst bør begrense antallet elementer i navigasjonen til for eksempel 7 valg.

Dersom en gjør en god jobb når det gjelder logisk struktur i menyene og samtidig har gjort en solid innsats når det gjelder en indeks, vil behovet for den alternative søkefunksjonen bli mindre.

Søk

Når biblioteket er en del av en større institusjons nettsted, slik fagbibliotekene ofte er, har gjerne institusjonen et søkegrensesnitt til hele weben - inklusive biblioteket. Hør med webansvarlig for institusjonen om det er mulig å skille ut bibliotekdelen av nettstedet for eget søk.

Merkelapper

Det å lage gode navn på innførsler i navi-

gasjonen har ofte fått litt lite oppmerksomhet. Bruk tid på å lage gode navn. Lag korte navn og prøv å la navnene ha samme grammatikalske egenskaper, feks enten substantiver eller imperativer.

På forsiden kan man ha en tilleggsopplysning, såkalt scope-note som i Medline, til merkelappen. Da vet brukeren hva som ligger i merkelappen "Bestill" når han er en annen plass på nettstedet.

Enda vanskeligere er det å lage gode ikoner som skal representere disse navnene. Det er nemlig ikke helt greit å lage en visuell representasjon som er gjeldende for alle uansett kulturell bakgrunn. Ikoner spiller jo på såkalt allmenngyldige oppfatninger. En løsning er å bruke ikoner i tillegg til navnet som merkelapp.

Jeg vil spesielt anbefale en bok av Jennifer Fleming som tar for seg navigasjon på nettsteder: Web navigation : designing the user experience. Fleming er regnet blant eliten i webdesign sammen med Lynda Weinman og Louis Rosenfeld. Det finnes sikkert flere, men disse navnene hører man ofte for tiden.

Det vi kan legge merke til, er at det er to kvinner i denne gjengen. Kanskje er det sånn at det var de teknisk fikserte mannfolka som boltra seg i starten - uten sans for struktur og design - og nå kommer jentene og rydder opp?

En annen morsom liten sak er at to av de tre, Rosenfeld og Fleming, også er bibliotekarer. Faktisk. Dermed kan det vise seg at det er en tredje grunn til at bibliotekene gjerne lager sine egne nettsteder uten ekstern konsulenthjelp: Vi har bedre forutsetninger enn de fleste for å gjøre nettopp det.

Produser innhold

Innhold og funksjonalitet skal produseres. Skrivningen kan starte umiddelbart. Lagre teksten gjerne som rene tekstfiler slik at det senere bare er å kopiere og lime inn i nettstedet. Klargjør mest mulig av både tekst, bilder og interaktive elementer.

Bilder

Et lite apropos om bilder. La de ikke være

fysisk større enn de må være. Bestem hvor stort bildet skal være på skjermen og forminsk bildet til denne størrelsen i bildebehandlingsprogrammet og ikke webredigeringsprogrammet. Grunnen til det er at nedlastingstiden ellers vil bli stor. Pass videre på at oppløsningen på bildet er satt til 72 piksler per tomme.

Videre kan det være lurt å sette bildet i en 1-punkts sort ramme enten i webredigeringsprogrammet eller i bildebehandlingsprogrammet. Dette framhever bildet og sørger for større kontrast til bakgrunnen.

Lenkearkivet

En viktig del av innholdet bør være et skreddersydd lenkearkiv. Bruk tid på å grave frem fagspesifikke ressurser til bibliotekets målgrupper. Hjelp brukerne ved å gjøre søk i fagdata-baser på web og presentere url'ene som søkene genererer i lenkearkivet. Og for all del: Gi opplysninger om hvor lenken fører brukeren. Lenkene skal med andre ord annoteres.

Bestem design og typografi

Det er tid for dessertene. Som kjent skal jo ikke minst denne delen av måltidet være delikat og tiltalende.

Design og målgruppe henger nøye sammen, som antydnet tidligere. Finn et design som alle målgruppene kan identifisere seg med og som gjør at de har lyst til å hente ut opplysningene som finnes i nettstedet. Enklest er dette når målgruppen er svært homogen. Litt verre blir det hvis målgruppene er flere og forskjellige. Her har gjerne fagbiblioteket som nevnt tidligere, en fordel. Målgruppene er studenter, forskere og ansatte og de har gjerne noenlunde lik oppfatning om hva som er funksjonell design. Hos folkebibliotekene derimot skal nettstedet henvende seg til svært forskjellige målgrupper; Førsteklassingen som skal bli presentert for barnestoff på nettet og 8. klassingen som "sægger" buksene og skal skrive særoppgave har forskjellig oppfatning av hva slags design som er tiltalende.

Farger

Hvis moderinstitusjonen har egen fargepalett, så kan det jo være greit å bruke denne. Forøvrig blir det best kontrast når bakgrun-

nen er lys og skriften mørk. Vær oppmerksom på at tidlige nettlesere gir blank utskrift dersom skriften er hvit.

Skrift

En generell regel er å ha en grotesk skrift i overskrifter og en antikva-variant i brødteksten. Dette gir fin kontrast som fryder øyet.

Ordet brødtekst, dette er en liten digresjon, stammer visstnok fra den gangen man satt skriften for hånd. For de som jobbet på trykkeriet var det om å gjøre å ha mye tekst sånn at lønna og muligheten til å skaffe familien det daglige brød ble større.

Vel, vi kan velge Verdana i overskriftene og Times New Roman som brødtekst. Dette er skrifter som er svært vanlige og vi risikerer ikke i noen særlig grad at nettleseren hos brukeren ikke har tilgang på disse fra maskinen. Dersom brukeren ikke har installert en skrift som er angitt i HTML-dokumentet, velger nettleseren seg en annen skrift - og websiden ser litt annerledes ut enn vi hadde tenkt. Ingen katastrofe skjedd, altså.

Verdana er en skrift som er spesielt designet for å virke på skjerm. Skriften er ment å hamle opp med den mindre oppløsningen vi har på skjerm i forhold til papir. Et resultat av dette er feks. ringen over å'en. Ringen i Verdana å'en har mer luft i seg enn Arial å'en.

Spaltebredde

Det er vanskelig å lese lange linjer. Linjer som på et nettsted går over hele skjermen er altfor lange linjer. For å gjøre spaltebredden litt mindre, kan man bruke tabeller.

En måte å gjøre det på, er å definere en tabell med én rad og tre kolonner. Absolutt bredde settes på tabell og kolonner. Teksten plasseres i den midterste kolonnen og vi får en fast venstre og høyre marg og en egenbestemt spaltebredde. Ulempen med dette er at dersom brukeren ikke har nettle-servinduet fullt maksimert eller har lav oppløsning på skjermen, krymper ikke tabellen sammen slik at all teksten synes. Fordelen er at dersom brukerne kjører med

høy oppløsning og maksimerer vinduet sitt, blir heller ikke spaltebredden større!

Et annet alternativ er å la tabell og kolonner ha relative bredder. Vi kan si at tabellen skal være 100 prosent bred slik at all tekst alltid vil synes på skjermen. Marger på venstre og høyre side kan også angis relativt. Problemet her er at spalten kan risikere å bli altfor smal. Hvis vi ønsker at spalten skal ha en minimumsbredde kan vi bruke det såkalte gif-piksel trikset.

Gif-piksel trikset kan utnyttes slik: Lag deg et bilde på størrelse 1x1 piksler. Sett bildet inn i kolonnen og sett bildets bredde i HTML til minimum spaltebredde i piksler, for eksempel WIDTH="300". Da krymper kolonnen til bildets bredde, men ikke lenger når vinduet forminskes. Bildet må naturlig nok ha samme farge som bakgrunnen for at det ikke skal synes. Eventuelt kan du bruke HSPACE-attributtet. Da tegnes det ikke streker på bakgrunnen, bare den ene lille prikken. Spaltestreker på web lages forøvrig ofte med et gif-piksel som er strukket med WIDTH-attributtet.

Avsnitt

Avsnitt kan i HTML enklest lages med en tom linje. I FrontPage feks. settes det inn en slik avsnittsmarkering ved å trykke på enter-tasten. I HTML blir dette kodet som . Men dette er jo ikke helt ideelt hvis vi skal trekke på noen hundre års erfaring i typografi. Da ønsker vi heller å gjøre et lite innrykk.

I HTML kan vi lage innrykk på følgende måte: Bruk gif-prikken som ble nevnt i forrige avsnitt og sett den inn først på linja og sett WIDTH eller HSPACE til henholdsvis 10 eller 5 piksler. Husk videre at et innrykk skal være mellom avsnitt i brødteksten. Bruk altså ikke innrykk hvis det er en blank linje eller overskrift like over.

Initial

Initialer lager vi enklest med gif-bilder. I-gjen er det viktig å bruke samme farge på bakgrunnen på initialen som du har på websiden - hvis du ikke vil ha initialen på et fargefelt, da. Husk også å kappe alle initialene til samme høyde. En høyde på 35 punkter passer fint hvis skriften ellers er 12

punkter. Da går det som regel to linjer tekst i høyden på initialen, litt avhengig av nettleseren.

Ellers må man passe på at avstanden fra initialene til linjestart er lik for alle initialer. Ettersom selve bokstavenes bredde varierer, må dette tilpasses i bildebehandlingsprogrammet; Sørg for at antall punkter med bakgrunnsfarge fra bokstavenes høyre side til bildets høyre kant er konstant.

For å få teksten til å flyte rundt initialen, må du skrive inn attributtet, `ALIGN="left"`, til `IMG`-elementet.

Lag malsider

En metode for å "kvalitetssikre" design og typografi samt gjøre den lettere å vedlikeholde, er å bruke stilsett. Cascading Style Sheets kan brukes for å liste opp typografi og layout ett sted og etterpå la flere websider bruke dette oppsettet. For å endre utseende på et helt nettsted kan man bare redigere denne ene fila.

Både skrift, spaltebredde, justering, avsnitt og fargevalg lar seg manipulere i stilsettet.

Man kan lage enkle stilsett og man kan lage svært kompliserte. Vi kan for eksempel tenke oss at institusjonen har definert et stilsett for webdokumenter på ett nivå i organisasjonen. Biblioteket som befinner seg litt nedover i hierarkiet, kan definere sitt eget stilsett i tillegg, samtidig som det overordnede stilsettet tas hensyn til. Bibliotekets web kan dermed gli inn i helhetsdesignen for organisasjonen, samtidig som den har et tilpasset utseende. Når flere stilsett kobles til ett dokument, brukes de såkalte kaskadereglene for å rangere hvilke stilregler som gjelder - derav navnet cascading style sheets.

Uansett om man velger å bruke stilsett eller ei kan det være lurt å lage seg malsider: Ha tomme ferdig formaterte websider som er klare til bruk. Legg de i en egen mappe på serveren. Slik har du alltid en side klar til bruk som inneholder topp tekst, bunntekst og eventuelt andre faste elementer.

Om du skal ha det faste elementet "Sist oppdatert" på hver side, bare på forsiden

eller ingen steder blir en vurderingssak. Egentlig burde en slik opplysning være overflødig siden et nettsted skal være oppdatert til enhver tid. Likevel setter mange brukere pris på datoen for sist oppdatert, så da kan vi like gjerne ha det med. Når det er sagt, er det jo klart at det i enkelte dokumenter er mer passende med en slik opplysning enn i andre - feks tilvekstlisten i motsetning til kart over biblioteket.

Lag håndbok

Sammenfatt alle forberedelsene og lag en dokumentasjon på nettstedet. Dette er å regne som en håndbok for webpubliseringen. I håndboka bør vi finne igjen en del av avsnittsovrerskriftene i denne artikkelen: Hensikt, målgrupper, struktur, navigasjon, design, layout, typografi og dessuten rutiner for oppdatering.

Man kan være detaljert eller man kan være litt rund i formen. Noen som har gjort dette svært detaljert - i lærebokform faktisk - er Lynch og Horton fra Yale University. Deres Web Style Guide har vært tilgjengelig på nettet i lengre tid og er nå utgitt i bokform.

Publiser

Det er på tide å få sidene ut på nettet slik at de blir klare for testing og siden bruk. Monter innholdet i maldokumentene. Ansvarlige for webutviklingen gjør dette på dette tidspunkt. Senere er det de innholdsansvarlige som skal stå for oppdateringen.

Og ellers...

Lag en slagplan for opplæring til alle de som skal oppdatere nettstedet. Videre er det viktig å opplyse målgruppene om bibliotekets nye tilbud på nettet. Dette er like viktig for lokale målgrupper som for eksterne målgrupper. Sørg for at bibliotekets nettsted er lett tilgjengelig fra hovednavigasjonen på institusjonens nettsted.

Videre er det lurt å lage en markedsføringsstrategi. Gjør man en bra jobb her, i tillegg til at selve resultatet er blitt bra, vil det snart komme positive tilbakemeldinger fra brukerne.

Helt til slutt kan jeg gjenta at det er lurt å starte enkelt, men å likevel ha planer for

Referanser:

Her listes opp de referansene som ble brukt i foredraget pluss noen til. De grupperes etter hvilket avsnitt de hører hjemme i. Først nevnes en del generelle referanser som er verdt å vite om for oss som sysler med webpublisering. Listen finnes også på nettstedet <http://www.med.uio.no/us/medbib/nffseminar/referanser.htm>

Generelle ressurser

Anbefalinger for webdesign

Dansk Center for Brugervenlighed har laget et glimrende oppslagsverk for webdesign. Særlig sjekklisten kan anbefales. Dessuten tilbyr de en versjon for utskrift av dokumentet.

URL: <http://www.kmd.dk/cfb/tstres/webdesign/webdesign.htm>

Coloring web graphics

Bok av Lynda Weinman og Bruce Heavin. Tar for seg alt angående farger i grafikk på nettet. Lynda Weinman har forøvrig et eget nettsted som er tilegnet design på www.lynda.com.

Killer web sites

Bok av David Siegel. En bestselger - nå på norsk i en halvbra oversettelse. Boken har eget nettsted.

URL: <http://www.killersites.com/>

Web Review

Nettressurs som publiserer artikler og gjordet-selv oppskrifter i webpublisering. Inndelt i tre temaer er authoring (html, dhtml, javascript, stylesheets), design (fonts, graphics, navigation, usability og webdesign) og development (databases, java, perl og html).

URL: <http://webreview.com/wr/pub>

WebCoder.com

"Your home for javascript and dynamic html on the web". Ryddig og lettfattelig nettressurs for javascript og dhtml.

URL: <http://www.webcoder.com/>

WebReference.com

Nettsted med nyttige tips til webutviklingen.

URL: <http://www.webreference.com/>

Site Experts

"The SiteExperts.Community is your destination for web-development discussions and resources"

URL: <http://www.siteexperts.com/Home.asp>

useit.com

Jacob Nielsens nettsted. Jacob Nielsen går i bresjen i forkjempelsen av brukervennlighet på www. Ny artikkel hver 14. dag. Artiklene er korte og konkrete slik som Top ten mistakes in webdesign.

URL: <http://www.useit.com/>

Identifiser hensikt

Omvisning på BI Biblioteket - NMH

Guidet tur med bilder og tekst. URL: <http://www.bi.no/library/nmhrundtur/velkommen.htm>

Omvisning på Texas A&M University Libraries

Rundtur i 180 graders panorama. URL: <http://library.tamu.edu/edms/tour/1st-flvr.htm>

Definer målgrupper

Navigating the Information Architecture Maze

Steg for steg hvordan man griper fatt i det å lage web. Blant annet et avsnitt vedr. målgrupper.

URL: <http://www.webreview.com/wr/pub/97/11/14/arch/index.html>

Bestem struktur

Changes in Web Usability Since 1994

Jacob Nielsens brukerundersøkelser. Studier i bruk av web siden 1994 - kort og greit fortalt.

URL: <http://www.useit.com/alertbox/9712a.html>

Do you need frames? Does anyone?

Betraktninger om bruk av FRAME-elementet i html. Artikkel fra Web Review.
URL: <http://webreview.com/wr/pub/98/05/15/thing/navkit7.html>

Information architecture for the World Wide Web

Anerkjent bok i utgitt av O'Reilly av Louis Rosenfeld og Peter Morville.

Bestem navigasjon

How to Use Navigation Icons on a Web Site

Når er det nyttig for navigasjonen å bruke ikoner? Artikkel fra Web Review av Sven Nijs.

URL: <http://webreview.com/wr/pub/98/03/06/studio/index.html>

Love your labels

Lag merkelapper etter disse anvisningene. Artikkel fra Web Review skrevet av Samantha Bailey.

URL: <http://webreview.com/wr/pub/97/02/21/arch/index.html>

Mapping your site

Retningslinjer vedr. site maps, indekser og navigering - med gode eksempler. Artikkel fra Web Review skrevet av Peter Morville.

URL: <http://webreview.com/wr/pub/96/09/27/arch/index.html>

Organizing your site from A-Z

Lou Rosenfeld går navigasjonen til Adobes nettsted nærmere i sømmene. Vi får videre vite hvordan man lager en site indeks i fire steg.

URL: <http://webreview.com/wr/pub/97/10/03/arch/index.html>

Web navigation : designing the user experience

Bok av Jennifer Fleming. Grundig.

Bestem design og typografi

The single pixel gif

Artikkel fra Web Review som omhandler

trikset for å skape luft i html-dokumenter.

URL: <http://webreview.com/wr/pub/1999/05/14/tag/index.html>

Channel Verdana

Bakgrunnsstoff om Microsofts skrifttype, Verdana. Skriftypen kan lastes ned herfra.

URL: <http://www.microsoft.com/OpenType/web/fonts/verdana/default.htm>

Malsider

Cascading Style Sheets

Nettressurs fra World Wide Web Consortium, W3C. God oversikt over CSS-ressurser på nettet.

URL: <http://www.w3.org/Style/CSS/>

Creating a global style sheet

Oppskrift på hvordan lage et stilsett. Artikkel fra Web Review.

URL: <http://webreview.com/wr/pub/98/05/01/style/index.html>

Lag håndbok

Yale C/AIM Web Style Guide

Nettressurs. Fra nettstedets META-element kan vi lese: "Yale Web Style Guide, 2nd edition. A style manual for the design of Web pages and Web sites. Covers graphic and information design, page layout, Web graphics, site organization, navigation, and Web multimedia content. The style guide is freely available for downloading and mirroring. Authors: Patrick J. Lynch, Yale University, and Sarah Horton, Dartmouth College."

URL: <http://www.cocc.edu/pcasey/manual/index.html>

Web style guide : basic design principles for creating web sites

Resultatet av Web Style Guiden på nettet i bokform.

Emneord for helsefag

Patricia Flor,
utvalgsmedlem

BIBSYS har satt ned et arbeidsutvalg som skal utrede og prioritere løsningsalternativer for et emneordssystem for helsefag i BIBSYS.

Hensikten med prosjektet er en kvalitetsheving av emnesøk i BIBSYS i forhold til helsefaglig kunnskap og informasjon. Bakgrunnen for arbeidet er ønsker fra bibliotekene om et norsk vokabular som er mer tverrfaglig enn MeSH og som har mulighet for lokale tilpasninger.

Utvalget skal finne ut om eksisterende vokabularer kan brukes eller om det må utvikles noe nytt, og om et slikt vokabular eventuelt kan integreres i BIBSYS. Utvalget skal se på alternativer og konsekvenser innen rammen av BIBSYS' programsystem.

Medlemmene i utvalget er:

Avdelingsbibliotekar Sigrun Espelien Aasen (Høgskolen i Nord-Trøndelag)
Universitetsbibliotekar Solveig Taylor (Universitetsbiblioteket i Trondheim)

Bibliotekar Ingrid Mogset (BIBSYS)
Avdelingsbibliotekar Patricia Flor (Høgskolen i Telemark)

Avdelingsbibliotekar Marit Almo (UBO), som er ansvarlig for HUMORD-prosjektet, møtte som ressursperson på det første møtet i utvalget. Overbibliotekar Arne Jakobsen (Bibliotek for medisin og helsefag, UBO) deltok på møtet i slutten av mai.

Utvalget har hatt to møter hittil hvor hovedtemaer har vært: konkretisering av mandatet, kartlegging av behovet, vurdering av eksisterende vokabularer, gjennomgang av mulige løsninger, erfaringer fra Sverige, opphavsrettslige aspekter, og tekniske løsninger i BIBSYS.

Utvalget ser et klart behov for en norsk tesaurus for medisin og helsefag og arbeider videre med å utrede saken.

Utvalgets innstilling legges frem på BIBSYS' høstmøte i slutten av oktober 1999.

Tilrettelegging mot Internett for bibliotekets brukere

Kurs for SMHs medlemmer ved Mimmi Gulliksen og Thor Arne Landsverk, RBT, 3.november 1998. Kursets innhold bygger på Mimmi Gulliksens undervisning på Universitetsbiblioteket i Oslos kompetanseutviklingsprogram på Hio/JBI, 1997/98

Av Elisabeth Akre

Kunnskap om prinsipper for vurdering, analyse og planlegging er viktig når biblioteket skal lage Internett-sider for brukerne. Kurset fokuserer på brukerne og deres møte med Internett, og gir gode kjøreregler for å bygge opp web-sider,

Mimmi Gulliksen tok utgangspunkt i følgende: Et fagbibliotek uten brukere har ingen mening. Brukerne er bibliotekets grunnelse og berettigelse, mens biblioteket bare er et av flere mulige hjelpemidler for brukerne. Følgelig er brukertilpasning bibliotekets mål.

Konsekvensen av Internett for brukerstøtte og kompetanse

Brukerstøtte i vid forstand blir bibliotekenes viktigste oppgave i årene fremover. Bruk av biblioteket er ikke lenger avhengig av fysisk tilstedeværelse eller kontakt direkte med biblioteket. Tjenestene kan aksepteres elektronisk, uavhengig av hvor brukerne befinner seg.

Bibliotekene må derfor legge vekt på å tilrettelegge tjenester via Inter- eller Intranett. Også brukerstøtten må delvis tilrettelegges for aksess via nett.

Dette krever ny kompetanse både hos bibliotekarere og hos brukere.

Bibliotekaren må kunne mestre infrastrukturen i et nettverk og kunne tilrettelegge innholdet så vel som tilgangen til innholdet.

Brukeren kan ha behov for hjelp i tekniske spørsmål rundt bruk av maskiner og utstyr, hjelp til å bruke programvare, f.eks. referansehåndteringsprogrammer, og hjelp til å fremskaffe nettdokumentasjon.

Bibliotekenes tilnærming til Internett

kan deles i to faser:

- 1) Søking og leting etter aktuelle ressurser, også til bruk i referansearbeidet
- 2) Tilrettelegging mot Internett for brukerne

Internett i referansearbeid

Internett bør ikke kritikkløst prioriteres foran andre kilder i referansearbeidet. Her er noen kriterier for å bruke Internett fremfor andre kilder:

- når man finner *typer av materiale som ellers ikke kan skaffes*
- når materialet er *billigere* enn fra andre kilder
- når materialet kan skaffes *raskere*
- når materialet er *mer oppdatert*
- når materialet er *lettere å overføre til brukerne* enn fra andre kilder
- når det er *lettere for brukerne å finne frem til materialet selv*
- når det er *tilleggs kvalitet* i forhold til andre kilder (eks lyd, bilde)
- når man kan *øke effektiviteten* ved å bruke Internett-kilden
- når *sammenstilling* eller *lenker* gjør gjenfinning lettere for brukeren

Disse kriteriene kan anvendes når man skal vurdere hvilke kilder og lenker man skal ta med på en Internett-side.

Bibliotekene har også ansvar for at det er kvalitetssikrede kilder de leder brukerne til.

Tradisjonelt har referansearbeid vært forstått som en tjeneste til brukere som kontakter biblioteket direkte. I forbindelse med Inter- og Intranett får man et utvidet referansebegrep: å tilrettelegge for at brukerne selv kan finne frem i en referansesituasjon. Dette omfatter også tilrettelegging av hjelp underveis, enten ved hjelp-filer, eller ved tilbud om kontakt med bibliotekar.

Tilrettelegging mot Internett for brukerne

For å kunne legge til rette slik at brukerne får lettere tilgang til aktuelle ressurser og tjenester må biblioteket ha kunnskaper om brukerne og deres behov, samt kunnskaper om kilder og om hvordan disse kan aksessereres. Disse faktorene kobles opp mot hverandre.

Hjemmesider eller startsider?

Startpunktet for å planlegge Internettsider er en analyse av hva man vil med sidene:

- Hvilken hensikt skal de ha?
- Hvem lages de for?
- Hva skal de brukes til?

I tillegg må man ta stilling til:

- Hvor sidene skal legges
- Hvordan de skal lages
- Hvordan de skal vedlikeholdes og oppdateres

Hjemmesider har som funksjon å markedsføre, synliggjøre og heve status. Startsider har som funksjon å øke tilgjengelighet, tilby brukerne kontakt via e-mail, gi tilgang til fjerne ressurser og bidra til oversikt.

I arbeidet med startsider er det viktig å trekke brukere inn i utvikling og evaluering av sidene og registrere interessen for sidene, f.eks. ved aksess-registrering.

Alle dokument sider kan aksessereres direkte uten å gå via hovedsiden, det er derfor viktig at alle sider merkes med ansvarsforhold og lenke tilbake til hovedside.

Møtet med et grensesnitt

Hva vi oppfatter som intuitive symboler er avhengig av gjenkjennelse. Vi overfører tidligere erfaring. Kunnskap om maskinutstyr, hva vi vet om programmer og hva vi kan få ut av dem og trening i å navigere i skjermbildet varierer etter hvor ofte og hvor mye vi har brukt dette før. Uansett brukserfaring vil vi støte på situasjoner hvor vi trenger forklaring og oppskrift. Dette opplever vi alle i møtet med maskin og grensesnitt, og det sier oss at det er viktig å være bevisst at brukernes tilsvarende erfaring og kunnskap er faktorer av betydning for hvordan vi skal bygge opp våre Internettsider.

Å vurdere ukjente ressurs sider kan være god trening i å sette seg inn i den nye brukers situasjon.

Analyse av bibliotekets brukere

Egenskaper ved brukerne og deres informasjonsbehov påvirker hvordan vi bør legge opp start sider.

Det vi vet om brukeren kobles opp mot det vi vet om bibliotekets tjenester.

Behovene vil variere, og det er ikke mulig å lage ett oppsett som passer alle. Derfor må dokument sider lages slik at det er mulig å velge seg videre etter behov.

Forslag til analysefaktorer for kategorisering av brukere:

- Er brukerne eksterne eller interne
- Har de erfaring med Internett, eller er de nybegynnere
- Hvor kommer de fra (nær/fjern)
- Hva slags maskin- og programvare har brukeren
- Språk
- Fagtilhørighet og faglig nivå
- Grunn til interesse for emnet

Det skiller mellom primære og sekundære brukergrupper, og vi må bestemme oss for hvilke tjenester som skal være tilgjengelig for hvem. Det er interessant at loggfiler kan vise at faktisk brukergruppe kan være forskjellig fra målgruppen.

Dokumentproduksjon for Internett

Biblioteket har erfaring med dokumentasjonsarbeid, kunnskapsstrukturering og tilrettelegging av tjenester og har derfor kompetanse til å bidra i dokumentproduksjon for nett. Biblioteket kan produsere på eget initiativ, på oppdrag eller initiere andres produksjon.

Forslag til analyse av egenskaper ved materiale som skal legges ut på nettet:

- Hvem har ansvar for innholdet?
- Er materialet statisk (trenger ikke oppdatering) eller dynamisk (må oppdateres)?
- Er materialet opphavsrettslig klart?

Hyperteksthopp

Følger tre prinsipper:

- Hopp innen ett dokument
- Hopp fra et dokument til et annet
- Hopp mellom dokumenter på forskjellige

servere.

Den siste kategorien krever kontinuerlig kontroll av lenker, med melding om når lenken sist ble sjekket.

Data eller informasjon

Brukernes informasjonsbehov løses ikke nødvendigvis ved å legge lenker til stedet hvor informasjonen er lagt ut. Det er forskjell på skreddersydde lenker til f.eks. spesielle NOU-er og generelle lenker f.eks. til ODIN hvor brukeren selv må lete seg videre. Skreddersydde startsider bør ha et høyest mulig spesifisitetsnivå i lenkene. Den lenken som fører direkte til det innholdet brukeren søker, er en vei til informasjon - ikke bare til data.

Men, det som er informasjon for en bruker, kan være døde data for en annen. Dette bekrefter igjen at kjennskap til brukerprofil er vesentlig for å skape et godt innhold på sidene.

Mennesker har begrenset "båndbredde"

I et "visuelt bilde" vil vi stort sett oppfatte 7 ting. Likeledes er det et memo-teknisk knep å strukturere i 7 logiske enheter, som igjen kan ha 7 underliggende momenter. Denne 7-regelen kan det være lurt å ha i tankene når Internetsider skal struktureres. En samlebetegnelse bør ha 1 til 3 ord. Den enkelte ressurs bør fungere som en annotert link, slik at brukerne får en pekepinn om hva de finner.

Navigeringsprinsipper

Navigering i web skjer ved funksjonalitet bygget inn i nettleser (eks. Netscape, Internet Explorer) og funksjonalitet bygget inn i dokumenthierarkiet i form av hypertekst. Nettleservalgene er kontinuerlig tilstede i rammen på alle skjermbilder, og vår oppfattelse vil derfor fokusere på dokumentet. Gode nettsider bør føre frem til målet på maksimum 3 klikk.

World Wide Web skaper nytt forventningsmønster

Over tid vil WWW etablere nye forventningsmønstre hos brukerne. Visse grense-nittstrukturer vil "vinne kampen" og feste seg som norm. Vi vil forvente å finne et gitt oppsett som kan gjenkjennes, f.eks. "hjelp"-funksjon i høyre hjørne o.l.

Kvalitetskriterier ved web-dokumenter

Sidene bør gi opplysninger om:

- Ansvarlig og avsender (må kunne identifiseres klart og entydig)
- Hvilke forutsetninger avsender har for å kjenne innholdet (faglig kompetanse osv)
- Avsenders rolle i forhold til innhold (f.eks. om formålet er kommersielt)
- Dokumentstatus (permanent side, statisk eller dynamisk materiale, tidsbegrenset prosjekt)
- Oppdateringsopplysninger (sist oppdatert, hvor ofte skjer oppdatering)
- Opplysninger om mangler og begrensninger (f.eks. sider under oppbygging)

Planlegging av web-hierarkier

Web-hierarkier krever skikkelig analyse og planlegging, og det må utarbeides prosedyrer og rutiner i forhold til utbygging, vedlikehold og oppdatering, som entydig definerer hvem som gjør hva og etter hvilke kriterier.

Ansvarskategorier som må avklares:

- Innholdsansvarlig
- Kodeansvarlig
- Konverteringsansvarlig
- Ansvar for teknisk publisering
- Oppdateringsansvarlig
- Kontaktperson
- Webmaster
- Ev. redaksjonsgruppe

Skreddersydde startsider

Ved å lage en systematisk metode og en mal for hvordan web-sider bør bygges opp, kan man anvende dette som modell og tilby skreddersydde startsider for mindre grupper, f.eks. prosjektgrupper og faggrupper. Startsidene kan legges ut på server, sendes som mail-vedlegg eller leveres ut på diskett.

Noen lenker vil være generelle for alle startsider, andre vil være spesialtilpasset.

Hva bør en startside inneholde

Forslag til en innholdsstandard for startsider:

- Emneinddelte ressurser: generelle ressurser og metalister, spesielle ressurser
- Relevante søkemotorer: generelle norske og utenlandske motorer, søkesteder for f.eks. offentlige dokumenter, ev. søkemotorer til spesielle fagområder
- Oppslagsverk og ordbøker: leksikon, ord-

- bøker, faghåndbøker (ev lenker til slike)
- Elektroniske tidsskrifter
 - Postlister og nyhetsgrupper og arkiv til slike
 - Interaktive kurs og opplæringssteder (lokale, fagspesifikke, multimedia "tutorials")
 - Direkte lenker til aktuelle dokumenter og databaser
 - Søk i bibliotekataloger (lokale, eksterne)
 - Sentrale aktører innen emnet (institusjoner, organisasjoner, personer)
 - Brukerstøtte (f eks hjelpetekster)
 - Kontaktmulighet (e-postadresser, lenke mot brukerstøttefunksjoner)
 - Evaluering (standardisert formular for tilbagemelding, hvis mulig)

Standardiserte beskrivelser av søkesteder

Søkesteder bør beskrives og evalueres i henhold til innhold, dekning, oppdatering, søkespråk osv
Tips om Internettsted med annotert liste

over søkesteder: <http://www.ambrosiasw.com/~fprefect/matrix/>

Kontaktnett mot støttespillere

Postlister og nyhetsgrupper anbefales. Postlisten Web4Lib: <http://sunsite.berkeley.edu/Web4Lib/> er beregnet på bibliotekarer med web-spørsmål.

Kodetips

- Kommenterte heller enn vanlige linker (definisjonslister)
- Kategorisere valg i bokser etter 7-tallsprinsippet
- Markere om linken er ut i verden eller innen eget domene
- Markere nytt og nylig endret

Tips: Når vi skal planlegge Inter- eller Intranettsider for våre brukere, kan vi få god hjelp til å bygge opp en bruksvennlig struktur og funksjonelt grensesnitt ved å evaluere ukjente Internettressurser etter kriteriene som er listet opp ovenfor.

Videreutdanning i referansearbeid

Av Anne Jodaa Nilssen, Statens arbeidsmiljøinstitutt

Studiet skal gi en teoretisk fordypning i referansearbeid. I tillegg legger studiet stor vekt på nye digitale referansetjenester på Internett.

Ca. ett år er gått siden Videreutdanningen i referansearbeid (INFO 10) startet. Studiet er et 10 vekttallskurs som går over ca. 1 1/2 år. Det er Høgskolen i Oslo, avdeling for journalistikk, bibliotek og informasjonsfag som tilbyr denne etterutdanningen for bibliotekarer. Førsteamanuensis Tord Høivik har det faglige ansvaret.

De teoretiske emnene dekker informasjonsteori, offentlige publikasjoner og samfunnsfaglig referansekunnskap (1 uke om hvert av emnene). Dessverre tilbys det ikke naturvitenskapelig/medisinsk referansekunnskap. Siden kursdeltakerne kommer fra vidt forskjellige bibliotek (folke-, skole- og fagbibliotek) er behovene forskjellige, og Høgskolen har valgt å bare tilby samfunnsfaglig referansekunnskap.

I tillegg til disse teoribolkene tilbys det mer praktisk rettede kursuker med vevsøk, vevskrift og vevdrift. Selv om de fleste bibliotekarer bruker Internett i referansetjenestene sine, var det en stor verden som åpnet seg da Høivik tok oss med på WWW tur! Målet er også at vi skal kunne utvikle egne referansetjenester på Internett ved å lære FrontPage, som er et publiseringsverktøy for Internett.

Kurset er ganske omfattende og krever en teoretisk, skriftlig prosjektoppgave (2 ukeverk) og en større prosjektoppgave (4 ukeverk) som helst skal både være både teoretisk og praktisk (for mange vil det si å lage hjemmesider for biblioteket). I tillegg er det ca. 2000 pensumsider og en avsluttende skriftlig eksamen

Kunnskapsbasert medisin (Evidence-Based Medicine) (EBM)

Av Marit Fonnun, Bibliotek for medisin og helsefag, Universitetsbiblioteket i Oslo

Referat fra Seminar 4. og 5. mai 1999 - arrangert av Høgskolen i Oslo, Avdeling for journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag i samarbeid med NBF's Spesialgruppe for medisin og helsefag.

Seminarledere: Irene Wiik og Lena Nordheim (forskningsbibliotekarere ved Statens institutt for folkehelse)

Møte med de gamle bygninger til Frydenlunds bryggeri hvor gammelt og nytt er knyttet sammen til en enhet med glass, åpenhet og flommende sol, en veldig bra forelesningssal og et hyggelig velkommen, var tonen lagt - dette er spennende, nytt og vanskelig.

Professor *Branko Kopjar*, leder av Seksjon for forebyggende og helsefremmende arbeid ved Statens institutt for folkehelse, innledet med: hva er kunnskapsbasert praksis. Det er å gjøre bruk av den best tilgjengelige kunnskap i medisinen i behandling av pasienter. Det er å gjøre et gap mellom kunnskap og praksis mindre. Ved klinisk ekspertise, kunnskap om patienten og kjennskap til tilgjengelige ressurser skal en sette pasienten i sentrum og se på hva som er helseeffekter av behandling.

Hvorfor vil en endre dagens praksis innen helsesystemet når 78% er fornøyd med resultatet av behandlingen? Det er vanskelig å endre noe innen et helsesystem, men formålet er å bedre kvaliteten ved behandling. Kunnskap forringes over tid og det er vanskelig å makte all informasjon. Det er stor variasjon i praksis - se for eksempel på prosent prostataoperasjoner. Klinisk ekspertise kan mangle evidens. Immunologi kom først som fag i 1960-årene. Ofte var tro basert på sunn fornuft - for eksempel ved krybbedød. Barnet skulle sove på maven, i dag skal det sove på ryggen. Tendens til å forenkle problem kan bli livstruende, og ved ikke å samle alle forskningsforsøk kan liv gå tapt. Logoen til Cochrane Library viser en meta-analyse, som er en oversikt over samlede forsøk.

Det handler om å håndtere medisinsk infor-

masjon, om hvordan en skal bruke kunnskap i praksis. Kunnskap ble produsert for den akademiske verdi, mens en artikkel kan ha verdi for praksis SENERE. Mindre enn en promille har verdi for praksis NU. Spis mindre salt - det minsker blodtrykk, men det er ikke bevis på at død minker. Noe skal ikke bare bli bedre, men det skal hindre (brudd, død). Derfor må en finne de artikler som har betydning for praksis.

Etter EBM- sirkelen skal en definere et problem, vurdere hvor stort problemet er, samle bevis, lage en plan for endring, sette i verk og evaluere. For eksempel hvordan forebygge selvmord? Vi har ikke viten. Kan vi gjøre noe med det? Vi kan ikke bare sette inn ressurser.

Viten må vi skaffe ved å søke i databaser, finne ut hvor vi skal søke, hva vi skal søke etter, finne litteratur en kan stole på, vurdere om dette er underbygget og relevant bevis for et problem.

Peter Bradley, samfunnsmedisiner, Critical Appraisal Skills Programme redegjorde for forskjellige typer forskningsstudier, for eksempel case-control studies - hvor en ser bakover, mens en cohort study ser fremover - hva hender i fremtiden, blir en syk - en cohort er en gruppe personer. Han forklarte termene randomised controlled trial (tilfeldig utvalgt til grupper), systematic review og clinical effectiveness og hvorfor disse begrepene er så viktige.

Videre tok han for seg grafiske tabeller, bl.a. meta-analyse som kvantifiserer med tall (en sum av samlede forsøk), konfidensintervall (en kort eller lang linje som en finner blobben på) og blobbagram (odds ratio graph). Disse tabeller og figurer fins i

Cochrane Database of Systematic Reviews og er en viktig del av en SYSTEMATISK OVERSIKTSARTIKKEL produsert av Cochrane-gruppene ved å vurdere og samle oversiktsartikler. Ved hjelp av slike grafiske tabeller kan det foretas en kritisk vurdering for å se om dette er en god eller dårlig oversiktsartikkel. En kritisk vurdering kan hjelpe til å vurdere validitet (om det er til å stole på), resultatene (hva forteller det oss) og relevans (vurdere hvor nyttig er det). Til slutt fikk vi utlevert et skjema med 10 spørsmål til hjelp ved vurdering av en vedlagt review-artikkel.

Lena Nordheim og Irene Wiik om: hvordan finne systematiske oversikter og randomiserte kontrollerte undersøkelser (RCT)? UK Cochrane Centre er ansvarlig for gjenfinning og tilrettelegging av RCT. Etter hånd søking (i tidsskrifter) fant en frem til en "gullstandard" og grunnlag til søkefiltre. Bare 51% av alle RCT var indeksert i Medline 1994. Det var dårlig beskrivelse av forskningsmetoder, mangel på termer og inkonsistens i indeksering. Forbedringer førte til en oppdatering av Medline med retrospektiv indeksering av RCTs og CCT-controlled clinical trial tilbake til 1966 (siste år er disse .pt. - publikasjonstyper). Abstrakt skulle ha en metodedel. Også EMBASE fikk retrospektiv indeksering. På grunn av inkonsistens i indeksering er det lettest å gjenfinne systematisk oversikter (SR) med fritekstsøk. Cochrane gruppen (49) produserer de systematiske oversiktene.

Cochrane Library består av flere databaser: Cochrane Database of Systematic Review (CDSR) - oversiktene oppdateres kontinuerlig, fulltekst
Database of Abstract of Reviews (DARE) - har ferdig artikkel, oppdateres ikke, metodisk vurdering
Cochrane Controlled Trials Register (CCTR) - bibl. ref.,
Cochrane Review Methodology Database (CRMD) - referanser og diskusjon om metoder
De to første databasene er de viktigste-plassering er hierarkisk.
Av innholdet fins og INAHTA (International Network of Agencies for Health Technology Assessment. Her ser en

også på det økonomiske aspekt som Cochrane ikke tar opp. Dette er gratis på nettet

For å finne effekt av en medisin kan en og søke i sekundære kilder:

Bandolier eller Effective Health Care Bulletin (gratis) <http://www.york.ac.uk/inst/crd/ehcb.htm>

ACP Journal Club <http://www.acponline.org/journals/journals.htm> (Dette er Best Evidence som vi finner i OVID/Medline).

Når bør en bruke Cochrane Library?

Det bør være et klart, definert emne og for spørsmål som gjelder EFFEKT, for eksempel hva er effekten av behandling med en viss medisin, hva er effektiv behandling for denne sykdommen eller er z bedre enn x når en skal behandle y.

Når bør en ikke bruke Cochrane Library?

Ikke bruk den for generelle helse spørsmål, for statistikk, for årsaker til eller for risiko for eksempel hvem er i risikogruppe. Bruk den heller ikke for "hvordan behandle astma" - det er et for stort emne.

Deretter ble basene demonstrert.

HUSK Å BRUKE BÅDE FRITEKST OG MESH når en søker i Cochrane Library.

En systematisk oversiktsartikkel i Cochrane Database of Systematic Reviews er bygd opp etter en fast disposisjon. En kan gå inn i den enkelte del direkte for eksempel til "Summary of analysis. MetaView: Tables and Figures".

Brit Kjøningsen, avdelingsbibliotekar ved Statens institutt for folkehelse, *Lena Nordheim og Irene Wiik* fortalte om bibliotekarens rolle innen kunnskapsbasert praksis og ga et kort historisk resymé fra 1998 av biblioteket på Folkehelsen. I 1998 ble Brit ansatt som avdelingsbibliotekar og samme år ble Lena og Irene ansatt som forskningsbibliotekarer plassert ute på avdelinger. Samme år fikk de besøk av Ruth Frankish fra NHS, og som er ansvarlig for opplæring av Cochrane Library i hele Storbritannia. Hvert år holdes det på Folkehelsen en ukes workshop/opplæring om EBM. Forutsetningen for ordningen med forskningsbibliotekarer er en forankring i ledel-

sen - særlig med tanke på ressurser. De øvrige bibliotekstjenester må opprettholdes på samme nivå. Utgifter til bibliotekar må inkluderes i prosjektsøknader. Alle ansatte i biblioteket må få opplæring i EBM. Alt det Lena og Irene lærer/gjør må biblioteket få del av. Er de bibliotekets forlengede arm ut i avdelingene? Forskningsbibliotekarer bør ha sin tilhørighet i biblioteket. Irene og Lena arbeider på to forskjellige avdelinger, 50% i prosjekt og 50% i biblioteket. Dette er ikke bare positivt. De arbeider innen samfunnsmedisinske områder, bygde opp en infotjeneste "Finne/bedre tiltak til helsetjeneste i kommuner" og en WEB-side. De holder kurs i etterutdanning for helsesøstre og fysioterapeuter - innen EBM og kritisk vurdering ved søking i baser.

Når en arbeider som bibliotekar i et prosjekt, er en nokså alene, og en må passe seg for ikke å bli løpegutt med kopiering og levering av bøker.

Bibliotekarens rolle ved stegene i EBM:

Formulere et spørsmål (bidrar her)

Søke etter relevante dokumenter - ha kunnskap om baser, søkefiltre, grå litteratur, utvalg (bidrar her)

Kritisk vurdere dokumentene - må vite hvilke studier som passer til ulike spørsmål, ha kjennskap til grunnleggende metode og statistikk (bidrar her)

Implementere resultatene til praksis

Evaluere

Nyttige lenker til kurset i Evidence Based Medicine:

<http://www.hioslo.no/bibin/kurs/ebm/>

Lenkene følger også her:

ScHARR Guiden

Andrew Booth ved School of Health and Related Research, University of Sheffield, har laget en liste fra a-z over ressurser som omhandler EBHC på nettet:

<http://www.shef.ac.uk/uni/academic/R-Z/scharr/ir/netting.html>

Søkefiltre

Institute of Health Sciences har lagt ut en komplett guide til søkefiltre for å finne systematiske oversikter og randomiserte kontrollerte undersøkelser i

Medline:

<http://www.ihs.ox.ac.uk/library/filters.html#what>

Bandolier:

<http://www.jr2.ox.ac.uk/Bandolier/>

Effective Health Care Bulletin:

<http://www.york.ac.uk/inst/crd/ehcb.htm>

Cochrane Collaboration:

<http://hiru.mcmaster.ca/COCHRANE/>

NHS Centre for Reviews and Dissemination:

<http://www.york.ac.uk/inst/crd/>

CASP International Network:

<http://www.phru.org/caspinternational/>

07.05.99 MaF

Det digitale bibliotek

Den nordiske sommerskole (28.6-9.7-99)

Av Anne Jodaa Nilssen, Statens arbeidsmiljøinstitutt

2 uker fylt med de nyeste temaene innen det digitale bibliotek; Internett, digitalisering, elektronisk publisering, copyright, elektroniske tidsskrifter, konsortier/lisenser, og ikke minst kompetansekrav i det digitale bibliotek

Innledning

Den første nordiske sommerskole ble holdt på Danmarks biblioteksskole i København med 20 deltagere fra hele Norden; Danmark, Sverige, Norge (3 stk.), Island og til og med Grønland. Sommerskolen ble støttet av NORDINFO.

Hva er det digitale bibliotek?

Først startet vi naturlig nok med å definere hva det digitale bibliotek innebærer. I følge vår første foreleser Gitte Larsen (Danmarks biblioteksskole), har det digitale bibliotek data tilgjengelig i digital form i nettverk. Andre relaterte begreper er det elektroniske bibliotek, som også omfatter analoge medier som CD-ROM, det virtuelle bibliotek, som innebærer forestillingen om at de fysiske medier forsvinner, og det hybride bibliotek, som omfatter både fysiske og digitale samlinger.

Målet for det digitale bibliotek er å gi » adgang til alle bibliotekets materialer og tjenester, når brukeren ønsker det, uansett hvor han befinner seg» (Gitte Larsen). Dette representerer skiftet fra samlinger til adgang (from collection to access).

Når man skal bygge opp det digitale bibliotek, står man ovenfor mange vanskelige overveielser. Hva skal digitaliseres, i hvilket format og med hvilket utstyr? Hvordan forholder man seg til lisenser og copyright-problematikken? Hvordan skal man lagre det digitale, og ikke minst hvordan skal man organisere arbeidet?

Kompetansekrav

Det nye digitale bibliotek medfører nye kompetansekrav til bibliotekarene, eller man kan velge å kjøpe kompetansen fra andre yrkesgrupper (outsourcing). Medarbeiderne i det digitale bibliotek må kunne

håndtere:

- digitalisering
- HTML, SGML, XML ("mark-up languages")
- Katalogisering og metadata
- Indeksering
- Databaseteknologi
- Design av brukergrensesnitt
- Programmering
- Web-teknologi
- Prosjektledelse
- Juridisk kompetanse angående kontraktinngåelse og opphavsrett

Medarbeiderne i det digitale miljø må i tillegg inneha mange personlige kvalifikasjoner som:

- evne til å tilegne seg nye ferdigheter hurtig og konstant
- personlig og profesjonell fleksibilitet
- villighet til å ta risiko
- kundeorientering og serviceperspektivet som prioritet
- stimulere nye ideer og skape forandringer
- ha respekt for andres ideer og evne til å arbeide i grupper
- vilje og evne til å arbeide selvstendig og gjennomføre egne prosjekter

Digitaliseringsprosjekter

Vi fikk høre eksempler fra nordiske digitaliseringsprosjekter som Islandske sager på nett (SAGANET), Digitalisering av film på Nasjonalbiblioteket i Norge (ca. 97 000 timer fjernsynsmateriale og ca. 4000 timer film!) og Digitalisering av lyd ved Statsbiblioteket i Århus.

En digitaliseringsimplementasjon kan være ganske krevende, og kan f.eks. innebære følgende trinn (*fra SAGANET*):

- katalogisering av materialet

- system- og programutvikling
- konvertering til digital form
- bildeprosessering og -lagring
- økonomisk evaluering
- brukerevaluering

Hvorfor digitalisere?

- for bevaring og enkel/hurtig gjenfinning
- for å forenkle håndtering av materialet
- for formidling via datanettverk

I tillegg til å høre om digitaliseringsprosjekter, fikk vi også anledning til å besøke relevante aktører. Vi besøkte Munksgaard forlag som snakket om elektroniske tidsskrifter. Vi fikk også besøke DTV som i stor grad satser på det elektroniske og har gjennomgått en stor omstillingsprosess (bl. a må alle bibliotekarene ta PC-fører kort på fritiden). I tillegg ble det arrangert et ekstraordinært besøk til det snart nyåpne Kgl. Bibliotek i København.

Elektronisk publisering

Når det gjelder elektronisk publisering, må bibliotekene kanskje spørre seg om de tør å la være. Hvis tradisjonelle bibliotekjenester som f.eks. søking, blir utført av brukerne selv, må kanskje bibliotekene se seg om etter andre oppgaver. Elektronisk publisering kan profilere og synliggjøre bibliotekene.

Copyright

De største problemene innenfor copyright

gjelder elektroniske tidsskrifter og fjernlån/distribusjonsrettigheter. EBLIDA jobber for å ivareta bibliotekenes (dvs. brukernes) rettigheter. Vi fikk et utfyllende foredrag av Barbara Schleihagen, interesserte kan ta en titt på EBLIDAS hjemmesider (<http://www.eblida.org/>).

Konsortier

Flere og flere bibliotek inngår konsortier for å få gode avtaler. Bibliotekene må bli gode på forhandling for å ivareta brukernes interesser.

Avslutning

Det digitale bibliotek omformer vår verden, og dermed må vi omforme arbeidsmåten vår. Vi må skaffe oss nye samarbeidspartnere samt øke kompetansen eller eventuelt kjøpe kompetansen fra andre. Det digitale bibliotek krever omstillinger og omskolering.

Det digitale bibliotek omformer våre formidling-, registrering- og bevaringsmetoder. Det digitale bibliotek krever nye målemetoder, og organisatoriske endringer. Det viktigste er å tilpasse tjenestene etter brukernes behov, noe som forutsetter at vi er i dialog med brukerne. All forandring krever kompetanseendring. For at andre bibliotekarer skal få holde seg oppdatert, får vi håpe på en ny sommerskole til neste år i ett av de nordiske land.

Kurs i referanseverktøy på Rikshospitalet

Av Vigdis S. Knutsen, Høgskolen for Diakoni og Sykepleie

Fredag 11.6.99 arrangerte SMH kurs i referanseverktøy på Medisinsk Bibliotek og Informasjonssenter ved Rikshospitalet. Hilde Strømme og Anne-Marie Haraldstad sto for kurset. Vi var 12 kursdeltakere som ble ønsket velkommen til det aller siste kurset som ble ved det gamle Rikshospitalet.

Det var programmene Reference Manager (RefMan blant venner) og EndNote som ble demonstrert for oss. Hilde Strømme var kursansvarlig og holdt en kort introduksjon: »Hva er referansehåndteringsprogrammer, og hvordan virker de?» Disse programmene går under mange forskjellige navn. Anne-Marie Haraldstad har lansert begrepet »publiseringsassistent på boks» - et treffende navn - for slike programmer er mer enn bare et arkiveringsprogram.

Hvorfor er det viktig at det er biblioteket som kjenner til og lanserer disse programmene var et spørsmål som ble stilt i introduksjonen. Svaret gir seg selv: det er vi som kan organisere informasjon, programmene er svært »matnyttige» for brukerne og dessuten gir det god reklame for biblioteket. I tillegg er det også eksempler på at programmet kan brukes som en »reserve» bibliotekbase, der man for eksempel kan legge inn bøker man IKKE bestiller, med en forklaring på hvorfor disse ikke ble kjøpt inn.

De tre mest brukte referansehåndteringsprogrammene på markedet i dag er ProCite, EndNote og Reference Manager. De har alle tre samme eier; Research Soft - ISI. De viktigste funksjonene finnes i alle programmene; det er design og størrelse som utgjør den største forskjellen.

Programmene organiserer informasjonen i felter, ikke ulikt de gamle arkivkortene vi kjenner fra en ikke altfor fjern fortid. Det er tre forskjellige måter å lage databaser på:

1. Manuell inntasting. Dette lar seg gjøre, men anbefales ikke da dette både er tidkrevende og åpner for en del feil.
2. Import av lagrede referanser. Etter et søk legger man referansene på diskett

og importerer derfra. Denne metoden er den som foreløpig blir anbefalt.

3. Direkte import ved søk i baser på Internett. Man søker da ved hjelp av referansehåndteringsprogrammet som har et søkeskjema som begrenser søkemulighetene ganske mye. Denne metoden anbefales kun ved enkle søk. Både EndNote og RefMan, vers. 9.0, gir nå muligheter til å gjøre slike søk både i artikkelbaser og alle bokbaser som ligger ute på nettet og som bruker Z39.50. (BIBSYS for eksempel)

Ved søk i den databasen man lager er det mulighet for både feltsøking og søking ved hjelp av boolske operatører.

Etter å ha laget en egen referansedatabase er tiden kommet for å bruke dette som hjelp i publiseringsarbeid. Begge programmene som vi fikk demonstrert jobber sammen med Word, og er i stand til å sette inn henvisninger i løpende tekst. De fleste kjente systemer for sitering og litteraturliste-stiler ligger inne i programmene.

Ved hjelp av et tilleggsprogram som heter Reference Web Poster, er det mulig å legge sin egen database på web, og dermed dele data med andre. Basen blir søkbar på nettet (Internett eller Intranett) og andre kan laste ned referanser til sine egne baser. Reference Web Poster koster ca. \$ 150 og det fungerer sammen med både EndNote, Reference Manager og ProCite.

Det er ProgramPaketet AB som leverer EndNote og prisen her er for fullt program 2100 SEK + frakt. Man kan også kjøpe 5 fulle program til 9000 SEK. EndNotes hjemmeside: www.niles.com

DKG A/S er leverandør av RefMan, prisen her er 2800 + mva. RefMan kommer med

forholdsvis hyppige oppdateringer. Disse oppdateringene er det en forholdsvis beskjeden pris på. RefMans hjemmeside: www.risinc.com

Etter første kaffepause fikk vi en demonstrasjon av End Note ved Hilde, og etter nok en kaffepause var det Anne-Marie som demonstrerte RefMan for oss.

Etter lunsj fikk vi prøve oss på de forskjellige programmene, noe som var svært »matnyttig». Helt på slutten av dagen foretok kurslederene en sammenligning av de to programmene:

Brukervennlighet:

Grensesnittet litt bedre, mer elegant i RefMan.

Sitering: I RefMan foregår alt i Word, mens man i EndNote må hoppe mellom programmene.

Trunkering:

Her var det EndNote som kom best ut ved at det både er høyre- og venstretrunkering mens RefMan bare har høyretrunkering.

Referansetyper:

EndNote har 16, med mulighet for å legge til flere, mens RefMan har 33 faste referansetyper.

Kapasitet:

EndNote har 32.000 ref. pr. database, mens RefMan har 62.000 pr. base. Dette er i utgangspunktet et veldig høyt antall og har mest betydning i den grad man vil bruke

programmet i en institusjon som for eksempel bibliotek.

Tidsskriftsstiler:

RefMan har 150 forskjellige stiler, mens EndNote har over 300.

Dublettkontroll:

Bedre i RefMan, da dublettkontrollen er automatisk i denne basen, mens den i EndNote må følges opp manuelt.

Autoritetsfiler:

I RefMan oppdateres disse automatisk mens også dette må gjøres eksplisitt i EndNote.

År 2000:

Takles av begge programmene.

Pris:

EndNote 2/3 av prisen for RefMan.

Konklusjonen på sammenligningen var at det i grunnen bare er gradforskjeller mellom de to programmene, begge gjør den samme jobben. Det er grensesnittet som nok er den største forskjellen, der det er enighet om at RefMan er det mest elegante. Hva man velger bør avhenge av hva andre kolleger bruker og at man velger det samme programmet for hele institusjonen.

Vi takker Hilde Strømme og Anne-Marie Haraldstad for et interessant og inspirerende kurs og ønsker lykke til med flyttingen til det nye biblioteket.

5th Nordic Conference for Medical and Health Libraries

Reykjavik, Island, 1.- 4. juni 1999

The year 2000 : medical and health libraries in the new millenium

av Elisabeth Akre

Som konferansens tema antyder, var forandring, utvikling og tilpasning av vår profesjon til dette, den røde tråden som gikk igjen i foredrag, diskusjoner og workshop. Tydelig aktuelt ettersom konferansen samlet i nesten 100 deltagere, de fleste fra de nordiske land, til tross for at det er dyrt å reise til Island.

Takk til Island

Island er et lite land med en kvart million innbyggere, og det helsefaglige bibliotekmiljøet er heller ikke stort. Å arrangere en konferanse av internasjonalt format må ha engasjert storparten av de ca 20-25 medlemmene i den islandske foreningen – og sikkert noen til.

Solveig Thorsteinsdottir, som nå har forlatt helsefag og leder den islandske handelshøyskoles bibliotek, og Stefania Juliusdottir, leder av biblioteket på Landspítalinn (Rikshospitalet), hadde sammen med mange flere gjort en flott jobb. Takk til Island!

Den 5. og siste nordiske konferanse

Siden den første konferansen i 1984 har stafett-pinnen gått rundt, og Island var det siste av de nordiske land i denne runden, som inntil videre blir den siste. På disse 15 årene er det blitt langt flere konferanser og workshops for bibliotekarer, både helsefaglige og generelle, vi har fått nye kommunikasjonsmedia og internasjonalisering fører til at de samme tema ofte går igjen. Behovet for nordiske konferanser er blitt mindre. Faglig er dette en klok beslutning. For personlig kontakt og nærhet til våre nærmeste naboland er det kanskje et tap.

Neste nordiske treffsted blir **London 2000**, hvor det arrangeres en nordisk parallellsesjon.

Og så må det allerede nå nevnes **Oslo 2003**, hvor det planlegges en nordisk/baltisk/EAHIL workshop.

Norges bidrag

Anette Hannestad presenterte det nye Bibliotek for medisin og helsefag ved Universitetet i Oslo, og Mette Krog fra samme sted snakket om arbeidet med å legge til rette for PBL (problembasert læring). Dette er tema som presenteres såpass mye i Norge, at de ikke dekkes spesielt i konferanse-referatet.

Ragnhild E. Lande, Universitetsbiblioteket i Trondheim, snakket for Norge om "State of the Art", og Marit Stavn, Høgskolen i Akershus, innledet til og ledet gruppediskusjon om "Educating The Health Professionals".

Perspektiver og nærhet

Arrangørene hadde høye ambisjoner for konferansen og ønsket å skape et treffsted for internasjonale strømninger innen faget såvel som for internordiske utvekslinger. Inviterte internasjonale kurs- og foredragsholdere ble fulgt av utveksling om situasjonen i hvert enkelt nordisk land. Med en workshopdag med gruppediskusjoner i tillegg, ble både det globale og det nære ivare tatt. Og vi hadde muligheten til å være aktive.

Skulle man trekke noen erfaringer ut av programopplegget, måtte det være at ambisjonene kanskje kolliderte litt med tidsrammen – programmet var tett og det var lenge mellom pusterommene.

Kontakter og nettverk

Det er synd at nordiske naboer må bruke engelsk for å kommunisere. Alle er ikke like fortrolige med det, og det blir lett til at man holder sammen med de man kan snakke sitt eget språk med. Til tross for denne barrieren, er det verdifullt å komme sammen, bli kjent med hverandres arbeid og utfordringer og få et "ansikt" på samarbeidspartnere som ellers er navn i en adresseliste. Kanskje går "hastebestillingen" let-

tere neste gang?

Faglig innhold – en oppsummering

Kvaliteten på innlegg og bidrag varierte noe, men etter undertegnedes mening er dette både viktig og riktig. Perfeksjonivået må ikke være så høyt at vi ikke alle tør å komme med det vi har på hjertet. Det er det som skaper mangfold i utvekslingen og fører til utvikling. Avanserte foredrag er inspirerende, men kanskje er det like ofte de "hverdagslige" vi har nytte av når vi kommer hjem.

Et utvalg fra det faglige programmet blir presentert i egne referater. Her skal bare kort nevnes noe av det som ikke har eget referat.

Kurs om metadata var et pre-konferansetilbud som dessverre var for dyrt for de fleste av oss norske. Kursholder var hentet fra OCLC og kurset varte en og en halv dag. Dette sier noe om at miljøet begynner å bli oppmerksom på hvor viktig det er å beherske metadata.

Et av de inviterte foredragene var et forrykende og underholdende multimediashow av amerikaneren Ronald de la Porte, som kanskje ga oss en lærdom som ikke var helt

tilsiktet: form kan skygge for innhold. Hans budskap var at vi må ta imot de muligheter teknologien gir til vitenskapelig formidling og til undervisning. Selv hadde han gjort det så ettertrykkelig det ble vanskelig å finne igjen innholdet!

DIEPER (Digitised European PERiodicals) er et EU-finansiert prosjekt som skal bygge opp en sentral aksess og register for alle digitaliserte europeiske tidsskrifter.
<http://www.sub.unigoettingen.de/gdz/dieper>.

Den norskeledete gruppediskusjonen "Educating the Health Professionals" samlet en stor gruppe på over 30. Marit Stavns lister med å presentere forskjellige former for brukerundervisning i de forskjellige kategorier bibliotek. Dette førte til mye nyttig utveksling av meninger, erfaringer og praktiske tips. Et gjennomgangstema var de små bibliotekenes ressursproblemer. Tiden strekker ikke til for å utarbeide egne kursopplegg og holde organiserte kurs. Det var stor åpenhet for å dele kompetansen med andre, og det ble foreslått å legge kursopplegg ut på NAMHIs hjemmeside.

Solveig Thorsteinsdottir, til venstre, og Stefania Juliusdottir ledet den islandske arrangementskomiteen.

Mer enn bare fag

av Mimi Dammann, Bibliotek for medisin og helsefag, Universitetet i Oslo

Vi går mot avslutningen av et årtusen, og emnet for konferansen i Reykjavik var selvsagt lagt opp etter det: Hva skjer med medisinske bibliotek og bibliotekarer i det neste? Så raskt som utviklingen går, kan man vente seg hva som helst. Det er fristende å snu det gamle ordtaket "mennesket spår, men Gud rår" til "Gud spår, mennesket rår". Hvermannen har tilgang til informasjon fra hele verden gjennom Internett; pasienten vet mer om sin sykdom enn legen.

Men vi skuet ikke bare fremover, tiden er også inne til å kaste et blikk bakover. Og vi oppdaget, vi som arbeider i helsefagbibliotek i Norden, at vi holder ganske godt følge med hverandre og har de samme ting å glede oss over og de samme ting å slite med.

Åpningen

Islands president, Olafur Ragnar Grimsson, hadde sagt ja til å åpne konferansen. Selv om Island er et lite land og arrangørene hadde gått på skolen med ham, sier det noe om at temaet og bibliotekene er viktige. Han stilte tankevekkende spørsmål i sin åpningstale: "Hvordan blir livet for de som er 4 år i dag og allerede kan lese, skrive og bruke en PC?", - "Hvordan blir det å takle de pasientene som kan informere seg selv?" - "Hvordan skal man organisere bibliotekene og de tjenestene de tilbyr for medisinsk personale og for pasienter?" Den rivende utviklingen må også kunne gi inspirasjon til nytenkning.

Nestemann ut var helsedirektør Sigurdur Gudmundsson. Han innledet med Oscar Wildes evige sannhet: "These days one survives but death". Heldigvis er det fortsatt noe som har gyldighet en viss stund i alle fall!

Gudmundsson var en levende og engasjert taler og ga greie fremstillinger av viktige fremskritt de siste 20-25 år: Grunnet vaksiner er det 40% reduksjon av meslinger, polio og meningitt. Sikkerhetsseler og barnesikring har økt

sikkerhet ved bilkjøring. Man har bedre kontroll med infeksjonssykdommer. Helseopplysning har bidratt til bedre helse blant folk; vi vet hva sunt kosthold betyr, at tobakksrøyking er skadelig, og vi kan kontrollere antall barnefødsler. Likevel må ikke livets mål bli å utsette døden, men å gjøre livet bedre mens man lever. Tuberkulose og lepra er fortsatt sykdommer det er vanskelig å få bukt med. I fremtiden kommer nye krav og behov: Nye infeksjonssykdommer vil dukke opp og gamle få forandrete sykdomsforløp. Det vil bli behov for nye spesialister innen disse områdene. Man lever lenger, og som en følge av det vil geriatrien bli et satsningsområde. Økning i antall ulykker grunnet økende reisevirksomhet og idrettsutøvelse på grensen av hva man kan bruke kroppen til, byr på nye utfordringer. Medisinsk etikk stilles stadig overfor nye spørsmål.

Heldigvis konkluderte han med at medisinske bibliotekarer vi være viktige også i fremtidens informasjonssystemer og avsluttet med sitatet: "In God we trust, from everybody else we demand data"!

Åpningen ble avsluttet med visesang av "Smaladrengrinir" (gjeterguttene), tre studenter fra Handelshøyskolen hvor konferansen ble holdt, som på en humoristisk og morsom måte sang folkesanger og annet fra alle de nordiske land.

Universitets/Nasjonallbiblioteket

Etter den offisielle åpningen ble vi kjørt i busser til Universitets-/Nasjonallbiblioteket, en flott 4 år gammel bygning. I motsetning til Norge hvor vi skiller Universitetsbibliotek fra Nasjonallbibliotek, har de på Island nylig slått disse sammen, visstnok ikke uten problemer.

Her ble vi mottatt av bibliotekdirektøren og besunget og bespist med islandske spesialiteter.

Biblioteket har tenkt sikkerhet:

inneveggene er av glass, TV-monitorer er strategisk plassert, og huset har vanngraver rundt seg. Det var romslig, og mye kunst å hvile øynene på. Hele 13 spesialsamlinger kunne de skryte av, bl a alle verk av Halldor K. Laxness, Nobelprisvinner i litteratur, på alle språk. Dessuten Bibelen på 1200 språk, samlet av en lærer i løpet av 50 år, og en samling som var spesielt interessant for oss: medisinsk historie.

Og så var det fritt frem for oss alle å bevege oss ut i den lyse sommerkvelden. Reykjavik kan by på mange gode restauranter og mye god fisk, og inne er det i alle fall varmt!

Avslutning

Den ene dagen velkomstfest, den andre avskjedsfest. JA,JA, som guiden fremhevet at de sier på Island. Er det så originalt, da? I alle fall var det festmiddag på Videy, en liten øy rett utenfor byen. Etter å ha blitt traktert med Svartadaudir (islandsk dram) og trekkspill, ble vi fraktet over i en liten ferge, til Videystofa som er Islands eldste bygning, fra 1755. Den ble bygget som embedsbolig for landsfogd Skuli Magnusson og var den første bygning av sten i Island. Nå fungerer den som selskapslokale. Vi inntok det koselige loftet med bjelker i taket og bredt plankegulv. Det var dekket langbord, og bibliotekaren fra Nordens Hus var vertinne for kvelden. Det var allsang av sanger fra alle de nordiske land, akkompagnert av trekkspill – og det var jomen godt vi hadde noe å gjøre, for at islendingene er så flegmatiske av seg var vi nok ikke helt klar

over. Vi satt til bords fra kl 19 til 23, og da var det såvidt vi hadde fått i oss desserten før siste båten gikk tilbake. Men det spilte jo ingen rolle, vi hadde det hyggelig med hverandre, og stemningen var god. Noen prøvde den islandske spesialiteten gravet hai, haikjøtt som har ligget nedgravet i tre år! Alle vi som ikke spiste kunne i alle fall lukte hvem som hadde prøvd seg!

Avslutningsseremonien fredag var fort over. Stefania Juliusdottir holdt avslutningstale og understreket hvor viktig det er å møtes, arrangørene ved Solveig og Stefania fikk blomster og takk for vel gjennomført konferanse, og de to neste evenementer ble presentert: EAHIL-konferansen i London 2000 og nordisk/baltisk workshop i Oslo 2003. Og alle sa ”på gjensyn” – uten meg, som da er ute av dansen.....

Ennå gjensto busstur til Tingvellir, hvor Alltinget ble holdt første gang i 930. Tingvellir er en gressbakke i enden av en enorm slette, under en loddrett steinvegg som er resultatet av en vulkansk forkastning. Her fastslo man lover og avsa dommer, avtalte giftemål og løste tvistesaker. 39 av landets fremste menn fra alle deler av landet kom sammen, og frem til 1798 var Alltinget samlet utendørs her hvert år. Dette året var det et stort jordskjelv, grunnen sank to meter, noe som resulterte i at tingmennene satt med bena i vann. Og Alltinget i Reykjavik ble bygget. Dagen ble avsluttet med middag i en gildehall underveis – og så var det ingen bønn mer: vi måte si adjø.

Informasjonsformidling før, nå og i fremtiden

av Aud Carelius, Statens Institutt for Strålehygiene

Solveig Thorsteinsdottir innledet konferansen med sitt foredrag "Information provision and distribution in medical and health libraries : overview" og ga oss en meget interessant og nyttig oversikt over informasjonsformidling i det 20. århundret.

Vi har beveget oss fra industrisamfunnet til informasjonssamfunnet. Forandringene i bibliotekenes samlinger og i bibliotekarenes arbeidsoppgaver, reflekterer naturlig nok de store forandringene i samfunnet.

Nesten alle de hjelpemidler og verktøy vi benytter oss av i bibliotekarbeid stammer fra oppfinnelser gjort i vårt århundre (fotokopiering, PC, fax, video, CD-rom).

Bibliotekene i det 20. århundret har gjennomgått - eller gjennomgår - følgende tre stadier:

1. Det tradisjonelle bibliotek, 1900-1970 (jo større, jo bedre!).
2. Det automatiserte bibliotek, 1970-1990 (katalog, utlån, søking, etc. automatiseres)
3. Det virtuelle bibliotek, 1990 - (WWW)

Denne utviklingen fører oss fra de papirbaserte til de elektronisk baserte samlinger og fra de lokale til «Weben's» globale samlinger.

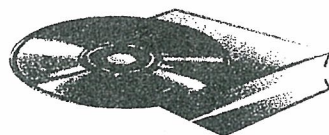
Bibliotekarens rolle ved slutten av det 20. århundret blir derfor en helt annen enn ved begynnelsen av vårt århundre.

Informasjonsformidling i det virtuelle bibliotek innebærer bl.a. at bibliotekaren tilrettelegger:

- Web-baserte tjenester med tilgang til Internett-ressurser
- Web-baserte online-kataloger med lenker til fulltekst
- Opplæring og hjelp til å finne kvalitetssikret informasjon på nettet.

Det er bibliotekarens oppgave å **styre** brukeren mot den informasjonen han eller hun har behov for.

Solveig Thorsteinsdottir overbeviste oss om at bibliotekarenes muligheter i det 21. århundres bibliotek er utallige. Bruker vi våre evner og ferdigheter på nye måter, blir arbeidsoppgavene både utfordrende og spennende!

Internett: butikk eller etikk

Hva kan bibliotekarer bidra med

av Evelyn Rygg, Det norske Radiumhospital

Tony McSean, direktør ved British Medical Association Library, London åpnet sitt foredrag "Developers or just consumers: Librarians in the electronic century" med et spørsmål:

"Hvordan er den profesjonelle stillingen til bibliotekarer i en evig foranderlig, elektronisk hverdag?" Vi opplever raske endringer, frykt og nye etiske krav. Og er Internett det endelige svar på mange viktige bibliotektechniske spørsmål?

Hvem er bibliotekaren?

Ifølge McSean kjennetegnes bibliotekarer ved å være

- uavhengige i tanke og i syn på sine omgivelser
- gode til å samarbeide med andre
- stor ansvarsfølelse, ser ting i en større sammenheng, ser bibliotekets virksomhet som en del av samfunnet
- vi etablerer god praksis og profesjonelle standarder
- handler intelligent

Et kommersielt nett-eksempel

Innen musikkbransjen frykter man www. Butikker og forlag føler sin stilling truet. Musikk legges ut på nettet uten å gå den tradisjonelle publiseringsveien. Ofte kommer useriøse eller lite selgende utøvere på denne måten nærmere et stort salgsmarked. Nye ting lanseres raskere. Folk kopierer sin CD og setter den over på web, kopierer gamle LP til CD og viderefører den igjen til web. Noen tror denne utviklingen kan stoppes via lovverket, bl.a. i USA prøver man på det.

Bibliotekene og Internett

Bibliotekene har vist seg å ta positivt del i utviklingen, bl.a. ved at bibliotek og forlag samarbeider mer. Elektronisk publisering har bidratt til dette.

McSean mener vi til tider er FOR ivrige til å ta ny teknologi i bruk. Alle trodde vi at CD-ROM skulle bli det virkelig store i vårt fag, men nå har verdensveven overtatt.

Kanskje er vi litt blinde for de åpenbare feil på Internett. Trauste bibliotekoppgaver som katalogisering og klassifikasjon blir mer glamorøst og spennende ved at det gjøres på Internett! Bibliotek kan utfolde seg kreativt ved for eksempel å ta i bruk digitalt kamera.

Internett mangler stabilitet og rettslig regulering

Adressene skifter ofte og uten varsel. Tilgjengeligheten er variabel. I den sentrale delen av den vestlige verden fungerer det stort sett bra. Men skal man prøve å kommunisere med den 3. verden via elektroniske medier, blir det ofte problemer. Kortkatalogen i de velkjente skuffene hadde både stabilitet og varighet!

7% av URL'ene endrer seg hver måned. Dette gjelder selv store universitetssystemer.

Innen metadata mangler man enda beskrivelser for nye media (kombinasjoner av flere typer medier for eksempel) og av servicefunksjoner. I mai 1998 var det rundt 320 mill. web-sider. Kun 34 % av dem var indeksert på en stor søkemaskin. Metadata bør kunne utvikles til å bli et godt hjelpemiddel her.

En del rettslige sider trenger belysning/regelverk:

- Personvern – beskyttelse av private opplysninger
- Konservering/oppbevaring – hvem skal bevare papirutgavene?
- Hva er riktig bruk av materiale hentet fra nettet? Opphavsretten, hva med den?

Det finnes knapt noen magisk løsning på verken det tekniske, det finansielle eller spørsmål tilknyttet hard/software. Så man kan vel derfor heller ikke snakke om et paradigmeskifte, selv om ingen er uenig i at utviklingen er rask.

Bibliotekarer oppgaver og ansvar

- Ta ansvar for kvalitetsvurdering

- Ta ansvar for å gjøre noe med "rotet"
- Ta ansvar m.h.t. de tekniske løsningene mot Internett + innkjøp av hardware/software
- Ta ansvar for det institusjonelle arkivet, sørg for å publisere vårt eget materiale

Bibliotekarers tradisjonelle styrke ligger i integritet og ærlighet. Vi gir prioritet til

våre brukeres behov. Bibliotekarer løser oppgaver gjennom et internasjonalt nettverk og har evne til samarbeid for å løse felles problemer. Bibliotekarer er billige i motsetning til EDB-personale. McSean mener teknologien må brukes til full uttelling og utvikles i samarbeid med brukerne til det beste for vår egentlig målgruppe, nemlig pasientene

Nye retninger i formidling av biomedisinsk informasjon

av Sissel With, Odontologisk fakultetsbibliotek, Oslo

Bruno Tremblay, Ovid Technologies, presenterte konferansens kanskje mest spennende kommersielle nyhet: "Ovids Clinical Information Products Division" (CIP).

Ovid har spesialisert seg på å imøtekomme informasjonsbehovet hos medisinske klinikere. Her finnes Evidence Based Medicine Reviews (EBMR), som er første steg på veien for å lage yrkestilpasset informasjon for forskere, leger, sykepleiere, farmasøyer og andre helsearbeidere.

CIP-gruppa har inngått avtale med utgivere om å publisere innholdet i medisinske tekstbøker elektronisk. Basen planlegges også utvidet med tekster om sykepleie med mer. Dette skal lenkes til eksisterende fulltekstdatabaser, EBMR og bibliografiske baser. Integrering av basene er et satsningsområde.

"Ovid on Call" skal dekke yrkesgruppens daglige informasjonsbehov og inneholde spørsmål og svar på kliniske problemer i en brukervennlig form. Her skal også være lenker til annen helseinformasjon. Ovid har en testside på Internett, hvor flere medisinske tekstbøker ligger i fulltekst. <http://demo.ovid.com>

Bruno Tremblay kan kontaktes for videre informasjon: brunot@ovid.com

Ranking journals in the field of health care research : a Swedish perspective

av Sissel With, Odontologisk fakultetsbibliotek, Oslo

Foredraget var ved Ulla Ch. Hansson, Spris bibliotek och utredningsbank, Stockholm. Det bygget på hennes master thesis fra 1998: "Att värdera facktidskrifter för häls- och sjukvårdsforskning : ett svensk perspektiv". [http://www.spri.se/bibliotek/dokument/uppsats.pdf](http://www.spri.se/bibliotek/dokument/ uppsats.pdf)

Undersøkelsen ble gjort ved Spris bibliotek, som har omtrent 1000 tidsskrifter. Mange av tidsskriftene som omhandler helsefag, blir ikke tatt med i de store internasjonale databasene og kan være vanskelige å finne. Låntakerne ved Spris bibliotek varierer fra universitets- og høgstskolestudenter til forskere, helsepersonell, private låntakere og andre bibliotek.

Styrings- og veiledningsverktøy

Hensikten var å lage en rankingliste over de høyest vurderte fagtidsskriftene innen emneområdet "health care research", ut fra et svensk perspektiv. Det var også viktig å sammenligne med tidligere rankinglister og se hvordan de nordiske tidsskriftene plasserte seg. Ulla Hansson mente at det å lage rankinglister over de viktigste tidsskriftene innenfor et spesielt emne, og å rangere dem etter subjektive og objektive metoder, er et verktøy man kan bruke til å veilede låntakere, og til å utvikle bibliotekets tidsskriftbestand. De tidsskriftene som vurderes høyest i kvalitet og relevans kan utgjøre en kjerneliste over tidsskrift til bruk for låntakere og biblioteket selv, og være grunnlag

for vurdering av framtidig tidsskriftbestand. Det fantes ingen tilsvarende undersøkelse fra Sverige.

Problemstillinger

Spørsmål hun stilte seg i utgangspunktet var: hvorfor skal man vurdere tidsskrifter; hvilken metode er best egnet til å lage rankinglister; hvordan kommer en liste som er laget i Sverige til å se ut, og vil den skille seg ut fra internasjonale lister? Kan man se noen sammenhenger mellom yrkesgrupper og vurdering av tidsskrift? Spørsmål som låntakerne stilte seg var: hvilke tidsskrift skal jeg lese; hvilket tidsskrift skal jeg publisere min artikkel i?

Hun gjennomgikk relevante problemstillinger, så som betydningen av å vurdere/rangere fagtidsskrifter, metodestudier, internasjonale studier, analyse og oppsummering av undersøkelsen.

Konklusjon

Ulla Ch Hansson konkluderte med at undersøkelsen viste at både nordiske og europeiske tidsskrifter kom høyt opp på rankinglista, og dermed skiller seg ut fra internasjonale studier på dette området.

Fra brukerens ståsted

av Bente K. Rustad, Statens senter for ortopedi

Sykepleieren: Avgjørende å kunne bruke informasjon

Sykepleier Hrund Sch. Thorsteinsson fra National hospital of Iceland har vært bibliotekbruker i egenskap av helsearbeider i 17 år, og var opptatt av de forandringene som har vært og de som kommer. Forandringstakten øker, og dette kan virke skremmende.

Den økende informasjonsflommen kan virke stressende på helsepersonell og pasienter. Hun etterlyste kvalitetsvurdering av informasjonen på internett både for helsepersonell og ikke minst for pasienter.

Forandringene har ført til Evidence Based Nursing, effektivisering av forskning, tilrettelegging av pasientinformasjon, spørsmål fra pasienter som selv finner informasjon om sykdommer, bedre planlegging og tilgang til informasjon uavhengig av tid og sted.

Hun finner i dag sin informasjon i bøker, tidsskrifter, bibliografiske onlinebaser, internett og kvalitetssikrede informasjonskilder.

Bibliotekarene er eksperter på søking og gjenfinning av litteratur, de kan tilrettelegge informasjon på en brukervennlig måte og de kan fremskaffe aktuell litteratur til ansatte. Sykepleierstudenter får hjelp til å finne litteratur. Bibliotekenes vanskelige økonomi skaper kreative bibliotekarer.

Hvordan en samler, håndterer og bruker innsamlet informasjon, vil vise om en blir en vinner eller taper som helsearbeider.

Legen: Løsningen er Evidence Based Medicine

Lege Ari Jóhannesson fra National hospital of Iceland synes det er vanskelig å følge med i alt nytt. Han har et hat/kjærlighetsforhold til bibliotekene. Han får ofte god hjelp til å finne informasjon i bibliotekene, men det hender at han får ubrukelig informasjon.

Sluttbrukeren må få all aktuell informasjon. Den elektroniske verden har forandret virkeligheten og ved søk får en ofte overveldende svar. Han stilte spørsmål om klini-

kerne får den informasjonen de trenger til rett tid. De har ikke tid til å vente f.eks. i tre mnd. på artikler. Det er vanlig at kliniskere følger med i flere tidsskrifter for å være oppdatert innen sitt fagområde.

Evidence Based Healthcare stiller spørsmål om og er kritisk til behandling. Dette er den riktige veien å gå.

I JAMA vol. 21 1998 nr 15 presenteres en undersøkelse om hvordan leger bruker databaser. Det viser seg at Medline er mest bruk. For at legene skal bruke andre baser, må det gis opplæring og basene må tildels forbedres. Her må bibliotekarene inn på banen.

Tidspresset i arbeidssituasjonen gjør at informasjon ofte ikke kommer frem til klinikerne. Derfor må Evidence Based Medicine brukes mer, slik at kun riktig og viktig informasjon når frem til dem. Pasientbehandling er tross alt viktigst.

Han tror at fremtiden vil gi bedre informasjonssystemer, bedre studentopplæring, nærmere samarbeide mellom leger og bibliotek og mer kliniske bibliotekarer.

Hans håp er at en kan lett hoppe fra en database til en annen og at en deretter kan få aktuelle artikler raskt.

Pasientinformasjon

Diskusjonen etterpå tok mest for seg pasientinformasjon på sykehus. Pasientene bør få en velkomstmappe eller lignende med informasjon om ansvarlig lege og sykepleier og hvor de kan få informasjon om sykdommen. Informasjonssenter og/eller brosjyrer er gode informasjonskilder. Det er viktig at pasientinformasjonen gis av helsepersonell og ikke av bibliotekarer alene. I fremtiden vil kanskje pasientene få en PC med informasjon ved sykehusinnleggelse. Informasjon om egen helse er en menneskerett. Pasienter vet hva de trenger. De må få vite alt de vil uten at det «siles» av helsepersonell. De har ofte allerede tilgang på informasjon via internett.

State of the art of health and medical information in the Nordic Countries

Presentasjon av utviklingen innen medisin og helsefag i de nordiske land

Av Anne Marit Fagerli, Nasjonalt formidlingscenter i geriatri

Danmark

Conni Skrubbeltrang, Medisinsk bibliotek, Aalborg Sygehus

Foredragsholderen valgte å fokusere på sykehusbibliotekene og pasientbibliotek, men opplyste at det også finnes ca. 30 helsefaglige bibliotek innenfor høyskolesystemet, og selvfølgelig universitetsbibliotekene og andre typer medisinske bibliotek (legemiddelindustrien, organisasjoner etc.). Sykehusbibliotekene er selvstendige enheter og ofte bare bemannet av en person, gjerne på deltid. Samlingene varierer veldig i størrelse. De fleste har tilgang til de vanligste medisinske databasene, som Medline, Embase, CINAHL, Cochrane, Artikkelbasen etc.

Pasientbibliotekene er delvis organisert under folkebibliotekene, delvis som helseinformasjonssenter ved sykehusene. På internett er det i Danmark etablert en veldig bra helseinformasjonsside, Netdoctor: <http://www.netdoctor.dk/>

Skrubbeltrang gikk også gjennom bibliotekvesenets infrastruktur i Danmark, og nevnte spesielt DanBib, som er en omfattende samkatalog for folke- og fagbibliotek.

Forskningsministeriet og Kulturministeriet har tatt initiativ til å utvikle et virtuelt, nasjonalt, elektronisk forskningsbibliotek med adgang til forskningsrelevant informasjon og viten for alle. Mer informasjon og demo-versjon ligger på denne webdr.: <http://www.deflink.dk>

Finland

Liisa Salmi, Kupio University Library

Situasjonen for de finske høyskolebibliotekene er ganske god, mens universitetene er i en vanskelig økonomisk situasjon. Universitetene er heller ikke kommet så langt når det gjelder IT. Men det jobbes nå med et prosjekt kalt The Finnish Electronic Li-

brary (Finelib), som er mye likt det danske elektroniske forskningsbiblioteket. Hvert enkelt bibliotek tar egne beslutninger m.h.t. hvilke databaser de vil være tilknyttet. Generelle baser blir betalt via undervisningsministeriet, for baser på mer spesifikke emneområder må det enkelte bibliotek betale halvparten av utgiftene. Mer informasjon om Finelib finnes på: <http://hul.helsinki.fi/finelib/english/index.html>

Det finnes 21 sykehusbiblioteker i landet, og det blir fokusert på at disse skal være i stand til å lære opp studenter i bibliotekbruk/informasjonsøking.

Pasient- og helseinformasjon eksisterer så og si ikke, og det er heller ikke gjort noe strukturert forsøk for å fremme slik informasjon. Dette beror mye på holdningen hos helsepersonell.

Selv om situasjonen ikke bare er lys, er Salmi optimistisk m.h.t. framtiden, og tror på en renessanse for de medisinske bibliotekene, ikke minst med henblikk på samarbeid.

Island

Stefania Juliusdottir, Landsspitalinns bibliotek

Denne oversikten ble basert på gjennomgang av offentlige publikasjoner om en nasjonal informasjonspolitikk, utgitt av den islandske regjeringen i 1996 og 1998. Det er lagt opp til en 10-årsplan, der det bl.a. fokuseres på koordinering og samarbeid, telemedisin, helsenett og helseinformasjon på internett. Målet er at helsepersonell på Island skal ha like god tilgang på informasjon som resten av Norden.

Det legges opp til nasjonale kontrakter for de viktigste internasjonale databasene, også for de mer spesialiserte basene. En viktig kontrakt er i havn, nemlig med Encyclopedia Britannica.

Selv om rammene er lagt for en enhetlig informasjonspolitikk, ser vi langt fra hele bildet ennå.

Norge

Ragnhild E. Lande, Universitetsbiblioteket i Trondheim

I Norge finnes mer enn 100 sykehus, og ca 50 % av sykehusene har bibliotekjeneste. Ellers finnes de helsefaglige bibliotekene ved høgskolene (ofte kombinert med andre fagområder) og ved universitetsbibliotekene. Etableringen av et nytt medisinsk bibliotek på Gaustad ble nevnt, der en del medisinske biblioteker slås sammen til en enhet, som en del av Universitetsbiblioteket i Oslo.

Nevnt ble også Spesialgruppen for Medisin og Helsefag - SMH, som har 200 medlemmer og eget nyhetsblad og webside.

Lande ga en oversikt over de norske databasene, spesielt databasetjenestene fra nasjonalbiblioteket og BIBSYS, dessuten ble Riksbibliotekjenestens fellesavtale med OVID omtalt. 15 institusjoner har nå tilgang. Sykehusbibliotekene har problemer med tilknytningen, fordi de fleste sykehusene ennå ikke har internettoppkobling (av sikkerhetsmessige hensyn).

På helseinformasjonssiden er Helsenetten en sentral ressurs. Helsenetten er et helseleksikon på internett, med webadr: <http://www.sol.no/helsenett/>

Lande sluttet med å oppfordre bibliotekarene til å ta mer del i feltet helseinformasjon.

Sverige

Ingegerd Rabow, Karolinska Institutets bibliotek

I denne presentasjonen ble det lagt vekt på BIBSAM's rolle, spesielt m.h.t. databaseavtaler. (BIBSAM er et organ for samordning og utvikling av informasjonssøking for universitetsbibliotekene, se: <http://www.kb.se/bibsam/>)

Viktige punkt er:

- tilgang basert på IP-nummer for hele institusjoner (geografisk uavhengig)
- tilgang for alle bibliotek, også utenfor universitet og høgskoler
- kopiering, også av digitale dokument
- kopileveranse, også til off. biblioteker som ikke er med i avtalen
- arkivtilgang også etter at databaseavtalen er opphørt
- elektroniske tidsskrifter - muligheter for abonnement uten å måtte abonnere på trykt utgave

BIBSAM har hatt en spørreundersøkelse for å kartlegge etterspørsel og bruk av databaser, forlag og leverandører og har skrevet kontrakt med diverse leverandører, bl.a. ISI, EBSCO og Elsevier.

Ellers blir det arbeidet med å lage en kunnskapsbase om databaser, leverandører etc, for bedre å kunne ta beslutninger om hva en skal velge. Likevel er nok mangel på bevilgninger hovedproblemet. Rabow konkluderte ellers med at dess mer kunnskap en får, dess mer forvirret blir man på dette feltet!

Fra gruppediskusjonene

Elektronisk informasjon

Gruppediskusjon med innledning av Birgit Lange, The Danish national library of science and medicine

Innledning

I Danmark har de diskutert hva slags **lisenser til elektroniske tidsskrifter** som er best :

individuelle, lisenser for spesielle brukergrupper, nasjonale lisenser eller nordiske.

Forskjellige **prismodeller** har også blitt diskutert :

- pay as you go
- trykt utgave pluss avgift for elektronisk utgave
- redusert pris for kun elektronisk utgave
- prinsipper for deling av utgifter
- betaling for universitetsansatte og studenter på campus med flere samtidige brukere

Presentasjon av dataene må vurderes: katalogisering, innpakning, enker til databaser, lister, brukeropplæring, tekniske fasiliteter, kontroll med aksess, webdesign

Lovlige utgaver

- copyright,
- fjernlån fra elektronisk utgaver er i dag ikke tillatt
- arkivering, kan dette gjøres sentralt f. eks. i Norden?

Diskusjon:

Lisenser

Norge : RBT som tar seg av dette og bibliotekene betaler for de tidsskriftene de vil ha tilgang til. For å få finansiert elektronisk tilknytning, innfører UiO en ny økonomisk modell. Universitetet har 1 eller 2 papirabonnementer i biblioteket og avdelingenes egne abonnementer sies opp til fordel for elektronisk tilknytning

Finland: Problemet er at ikke alle bibliotekene tilhører samme departement. Derfor er det ikke FINELIB som forhandler, men konsortia for små bibliotek. De ønsker seg tilgang via universitetene og betaling til disse etter hvor mange som skal bruke tids-

skriftene. Dette er billigst og sikrer tilgang til institusjoner med få forskere/ansatte innen hvert fag.

Sverige: Bibliotekene tilbys pakker. Derfor får de flere ukurante tidsskrifter. Dette kan være tidsskrifter som det viser seg at kundene har interesse av.

Statistikk

Det er enklere å føre statistikk over bruk av elektroniske tidsskrifter enn papirkopier. Papirkopier kan telles ved at de legges i en spesiell returboкс i utvalgte tidsrom.

Presentasjon av dataene.

Alle synes det er viktig med direkte lenker fra databaser til tidsskriftene. Det bør være lenker fra alle steder i katalogen til tidsskriftene uavhengig av utgiver med kun ett klikk for tilknytning til tidsskriftene. Rask aksess er viktig. Slike forenklinger for brukerne MÅ komme. Profesjonell markedsføring og forskjellige tjenester til forskjellige brukere er viktig for bibliotekene. Vi må bruke store ressurser til å lage enkle hjemmesider og tilknytninger.

Ved søk i flere databaser får en ofte dubletter og derfor ofte dublettbestillinger. Ulike Medlineutgaver gir forskjellige svar avhengig av programvaren.

Trykket og elektronisk utgave kan være forskjellig. Dette gir arkiveringsproblemer. I elektronisk utgaver må en ofte klikke videre for å få frem tabeller og bilder. Dette vanskeliggjør utskrifter og lenkingen tar tid. Her bør det lages standarder. Er PDF eller STMH formatet best?

Lovlige utgaver

- Hva skal arkiveres? Når artikler blir oppdatert, hvilken utgave er da den riktige?
- Hva gjør vi når gammel software ikke fungerer og vi ikke får lest gamle elektroniske tidsskrifter? Det er en kjensgjerning at teknikken forandrer seg meget fort.
- Det er et problem at andre kan endre på

originale artikler. Hvis flere medarbeidere arbeider

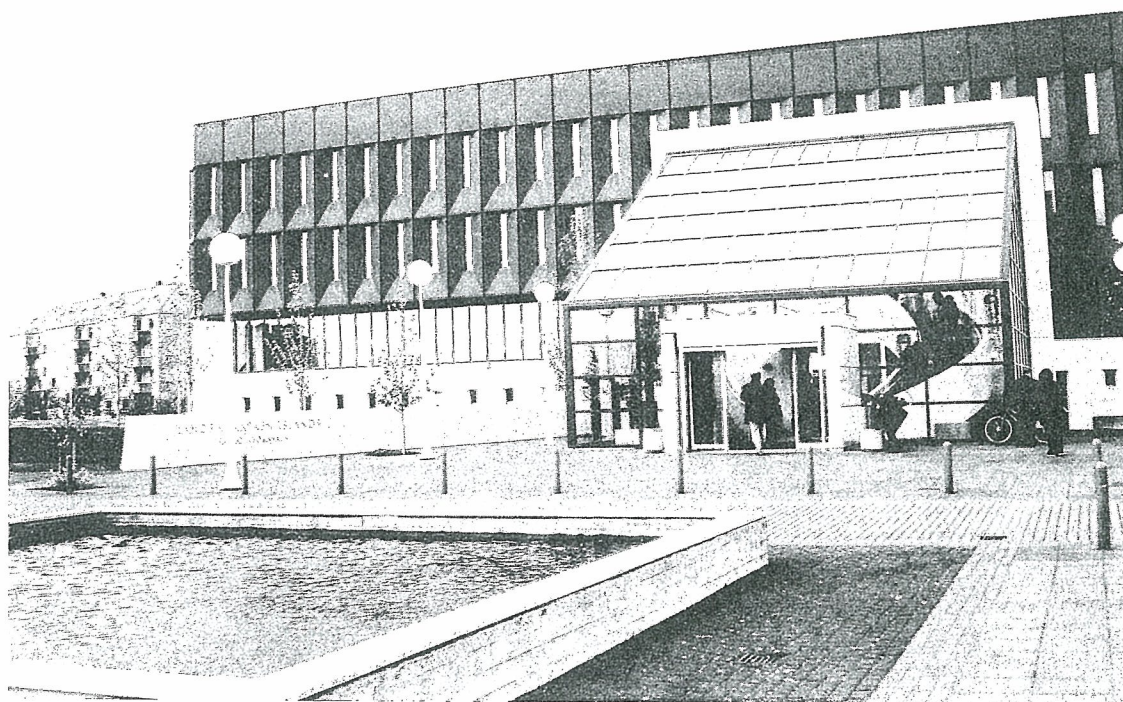
på samme artikkel, og forandringene kommer etter hvert, hvilken utgave skal så arkiveres?

Kan vi avgjøre hvilken utgave som er viktigst i fremtiden?

- Hvordan passer dette inn i økonomiske modeller og hva skjer ved budsjettkutt?

Det er forskjellige avtaler i de nordiske landene, slik at noen kan ta kopier til andre bibliotek og andre ikke.

En bør oppfordre forskerne til ikke å gi fra seg copyright til materiale. Biblioteket kan bli utgiver i fremtiden. Dette kan f. eks. gjøres på biblioteket websider.

Islands kombinerte Nasjonal- og Universitetsbibliotek i Reykjavik

"Patient Education and Information to the public"

Gruppediskusjon med innledning av Gunvor Alexandersson, Norra Älvsborg länssjukhus (NAL), Trollhättan

av Monica Stolt Pedersen, Sanderud sykehus

Innledning

Gunvor Alexanderssons innledning var svært inspirerende for de relativt få som valgte dette temaet. For å sitere en deltaker var det takket være henne at NÅL hadde et så godt sykehusbibliotek. Diskusjonen viste dessverre at selv om enkelte "local heroes" fikk til noe tilsvarende, er det på nordisk basis ingen overordnet felles policy eller satsning. Sverige er kommet lengst..

Filosofi: "Kultur er friskvård"

NÅL-biblioteket har et felles medisinsk- og pasientbibliotek med en samarbeidsmodell de kaller "Kultur för alla". Sykehusets kultursekretær og biblioteket jobber tett sammen om ulike kulturelle arrangementer for pasienter, pårørende, medisinsk personale og publikum. Bakgrunnen er en sterk tro på at kultur hjelper pasienten i bedringsprosessen – "kultur er friskvård"!

Leger, sykepleiere, ernæringsfysiologer, farmasøyter, pasientorganisasjoner osv hjelper til med arrangementene. Ved hjelp av kulturen vil publikum få være med å "føle" hvordan det er å få et hjerteinfarkt, for eksempel. Den kulturelle rammen komplimenterer den medisinske forelesningen. Ideen er at informasjon kan gis på ulike måter. Gjennom film, musikk, romaner, dikt osv kan en vise alle aspekter ved sykdom.

Tiltak

En kveld i måneden er det forelesning i kulturell setting. I "hjärnåret" har det vært mye samarbeid med den psykiatriske avdelingen, med visning av filmen "Will Hunting" og påfølgende forelesning om intelligens.

En lørdag i året er det åpent hus. Hvert år har et spesielt tema. Det sørges for god mediedekning og interninformasjon. Kafe og bibliotek er åpne for publikum, sykehuset skal syde av liv.

I hjerteåret kunne man f.eks kjøpe bøker om hjerteproblemer, kokebøker, olivenolje, finne hjerte-facts på Internett, få brosjyrer på apoteket. Det holdes foredrag med paneldebatt til slutt.

Diskusjon

WHO's representant presiserte at pasientutdanning og informasjon i medisinsk setting er helt i tråd med WHO's politikk, men hvordan kan dette settes i system? Å dokumentere at informasjon bedrer helse er god viten, men ikke i fokus for forskningsinteressen. Leger har hatt en tendens til å hevde at de er best på informasjon, men samarbeid er viktig. Bibliotekaren er en "information manager".

Island savner en helhetlig politikk for pasientinformasjon, selv om det drives en del slik informasjon på individuell basis. Det medisinske personalet må stole på bibliotekaren. Ingen eier informasjonen, og vi har plikt til å gi den. Det bør være et nasjonalt ansvar å skaffe "startpunkter" for å finne fram. Vi må være proaktive og kan ikke vente på at publikum kommer til oss.

I Sverige finnes to pasientdatabaser, hvorav Spri har den ene.

I Finland er pasientinformasjon knapt et tema. Medisinske bibliotek er svært lite tilgjengelige for pasienter. Pasientinformasjon skjer bare på folkebibliotekene.

NAMHI

Nordic Association for Medical and Health Information

Sammenslutning av styrene for foreningene i de enkelte nordiske land.

Fra SESAM til hjemmeside

Som det fremgår av referatet nedenfor, har NAMHIs styre besluttet å nedlegge det felles-nordiske tidsskriftet SESAM fra og med år 2000.

Det har vært tungt å få til de siste årene, både når det gjelder innlegg og økonomi.

Dessuten er det nå så mye faglig informasjon som formidles og utveksles på andre måter, at styret mener det ikke lenger har noen hensikt med denne formen.

I løpet av det siste året har NAMHI fått en utmerket hjemmeside, og fellesnordisk informasjon og kontakt vil kunne formidles der eller på postlisten MEDBIBL.

Adressen til NAMHIs hjemmeside er: <http://www.namhi.org>. Siden kan også nås fra lenke på SMHs hjemmeside.

Island blir siste nordiske konferanse

Det er nå så mange konferanser og workshops for bibliotekarer innen medisin og helsefag, at NAMHIs styre også har besluttet at den islandske konferansen inntil videre blir den siste rene nordiske.

Neste treffpunkter blir egen nordisk dag i **London 2000** og **nordisk/baltisk/EAHIL workshop i Oslo 2003**.

Vedtektene er endret

På siste styremøte ble foreningens vedtekter sterkt endret og forenklet. Oppdatert versjon finnes på hjemmesiden, se adresse ovenfor.

Referat fra NAMHIs styremøte 1.juni 1999

Reykjavik School of Business, Reykjavik, Iceland

Present:

Denmark	Hanne Christensen and Conni Skrubbeltrang
Finland	Pirjo Rajakiili and Liisa Salmi
Iceland	Elin Eiriksdottir and Stefania Juliusdottir
Norway	Elisabeth Akre and Elisabeth Husem
Sweden	Eva Alopaeus

1. Elisabeth Husem acted as Chairperson and Pirjo Rajakiili and Liisa Salmi as Secretaries.
2. Minutes from the Board meeting in Utrecht, The Netherlands were accepted.
3. The written Account of NAMHI 1995-1999 by Elisabeth Husem was accepted by the addition that the Minutes of the Utrech Board meeting are also included in the electronic SESAM 9:1999.
4. A discussion list for the NAMHI Board was decided to be put up. The NAMHI home page is under control by Eva Alopaeus and Ann Liljegren. The history of NAMHI was decided to be collected on the home page by Elisabeth Husem with the help of others. Also, some Icelandic links will be added.

5. The minutes of the Board meetings were decided to be included on the NAMHI home page hence. The respective countries can make printed versions if needed.
6. A revision of the statutes is going on. The Board scrutinised the statutes carefully and changes were discussed. A task force with Elisabeth Husem chairing will give them the final touch. The new statutes will be put on the home page.
7. Reports on cooperation with the Baltic States were given from each country. Iceland has no connections to these countries because they are supporting African countries. Norway has got Nkr 90 000:- from the Nordic Council of Ministers to promote cooperation with Balticum. Sweden has eventually been able to get response from Latvia, Finland is acting informally with Estonia and Denmark continues cooperation with Vilnius, Lithuania.
8. SESAM was decided to be discontinued.
9. Each country gave a short report on the consortium agreements on electronic journals and databases in their countries. It was decided to keep in contact with respect to these agreements so that we at least know what others are doing, especially in hospital libraries.
10. In London on the 8th ICML in 2000, NAMHI will have a parallel session of 1,5 hrs of its own. The topics and speakers have to be decided before 1 Aug, 1999. Suggestions will be sent to Arne Jakobsson and the matter will be discussed on the discussion list.
11. Norway chairs NAMHI in 2000-2003, and the next NAMHI meeting will be in Oslo, Norway in 2003 together with the Baltic States and in connection with an EAHIL Workshop. No more separate NAMHI congresses or workshops will be held.
12. Stefania Juliusdottir informed that 90-100 participants have registered in the Nordic conference.

Elisabeth Husem
Chairperson

Pirjo Rajakiili
Secretary

Liisa Salmi
Secretary

Adressen til NAMHI's hjemmeside er <http://www.namhi.org>

EAHIL Workshop i Tartu, Estland – 30.juni – 2.juli 1999

Towards Quality in Medical Information Services – Virtue of Virtual Environment

av Elisabeth Akre, Diakonhjemmets sykehus, Oslo

EAHIL (European Association for Health Information Libraries) har satset mye de siste årene på å integrere Øst-Europa og Baltikum i det europeiske samarbeidet. Ved at konferanser og workshops holdes i nærliggende områder, får flere fra disse områdene anledning til å delta. Det er ikke alltid så lett for oss norske å finansiere konferansedeltagelse, men det er enda vanskeligere for våre kolleger i øst. Ved hjelp av EAHILs Oslo Fond kunne Norge denne gangen gi bidrag til deltagelse for åtte kolleger fra Øst-Europa.

At de østeuropeiske helsefagbibliotekene på sin side har et sterkt ønske om å delta i samarbeid og nettverk, viser de tydelig ved å stå for arrangementene. Ingen av de baltiske landene har faglige foreninger som kan påta seg arbeidet. Forrige Workshop i 1997 var i Budapest, og nå var turen kommet til Baltikum.

I Estland er Tartu et naturlig valg, en gammel universitetsby med sterke akademiske og kulturelle tradisjoner og ærverdige, monumentale universitetsbygninger. Keiu Saarnit og hennes medarbeidere hadde nedlagt et stort arbeid faglig og sosialt og tok imot sine europeiske kolleger i en varm og gjestfri atmosfære. Varmen var også bokstavelig – sommerens hetebølge lå over Baltikum disse dagene, herlig for oss norske som hadde hutret oss gjennom en iskald, våt juni.

Deltagelsen

Det var nok litt uheldig for den nordiske deltagelsen at workshopen/konferansen falt så nær den nordiske konferansen på Island. Av de ca 120 deltagerne var 18 fra Norge, Danmark, og Sverige, mens det kom mange fra Finland, som har kort vei og nær kontakt med Estland. Nesten halvparten av deltagerne på workshopen/konferansen kom fra Baltikum og andre østeuropeiske land. Workshopen, i Tartu, med internasjonal deltagelse, var en viktig begivenhet for

dem, og dette kom tydelig frem både i innlegg og diskusjoner.

Helsinki og Tallinn

I samarbeid med Finland ble det i forkant av workshopen arrangert et besøk til det nye, flotte biblioteket Terkko (et akronym) i Helsinki, National Library of Health Sciences, som ble åpnet i 1998.

Neste dag var det besøk i Estonian Medical Library i Tallinn, et bibliotek for de helsefag som undervises i Tallin, og i Estlands nasjonalbibliotek, som også fungerer som parlamentsbibliotek og dokumentasjons-senter for store internasjonale organisasjoner. Egen rapport fra disse besøkene kommer i neste nummer av SMH-Nytt.

Faglig program

Hovedtema fokuserte på hvordan teknologiske verktøy kan utnyttes til å sikre kvaliteten i helsefaglig informasjon. Evidence Based Medicine/Health Care/Nursing står naturlig nok sentralt, og Anne-Marie Haraldstad fra Bibliotek for Medisin og Helsefag (tidl. Rikshospitalets bibliotek) var invitert både som kursholder og foredragsholder om Evidence Based Medicine. For mange i Baltikum var dette nye tanker og metoder.

Videreutdanningskursene hadde i tillegg temaer som: MESH & NLM klassifikasjon, benchmarking og medisinske ressurser på Internett. Også begrepet "benchmarking" var nytt for mange.

Som på Island var det også her lagt opp til en blanding av internasjonale foredragsholdere, brukersynspunkter og "state of the art" for de baltiske landene. Et utvalg av disse presenteres i egne referater.

Lege og professor Toomas Asser fra Tartu Universitetsklinikk var opptatt av å bruke informatikken til å skape integrerte digitale informasjonssystemer med tilgang for al-

le aktører i helsevesenet; både innen forskning, undervisning, klinikk og primærtjeneste. Bibliotekaren viktige oppgave i dette er å vise veien til kvalitetssikret informasjon som skal danne grunnlag for beslutninger, blant annet til bruk i diagnose og behandling.

Donna Flake, USA presenterte, levende og nært som alltid, "the Outreach Librarian", et samarbeidsprosjekt mellom et offentlig pasientinformasjonsbibliotek – noe de tydeligvis har i USA - og et medisinsk fagbibliotek. En medisinsk bibliotekar besøker regelmessig alle typer helseinstitusjoner og legekontorer i sitt distrikt og tilbyr disse bibliotektenester. Erfaringene fra prosjektet er svært positive.

Elektronisk vitenskapelig publisering er et tema som stadig oftere dukker opp. Bas Savenije fra Utrecht Universitetsbibliotek presenterte et nederlandsk prosjekt på området. Kommunikasjonsteknologien kan brukes til å oppnå både hurtighet og kvalitetssikring i publisering av vitenskapelige artikler, med et elektronisk peer review system på Internett. Slik sikrer man at informasjonen ikke foreldes i publiseringsprosessen.

Et av de foredragene som vakte størst interesse hos mange, var Kristiina Hormia-Poutanens presentasjon av den finske modellen for consortia og nasjonale lisenser. Finnene er kommet langt på dette området, med sitt offentlig finansierte prosjekt FinELib, The Finnish Electronic Library, til bruk for undervisnings- og forskningsinstitusjoner, primært universiteter. Andre akademiske institusjoner kan delta i konsortiene for egne midler.

En brukerundersøkelse viser klart at internasjonale elektroniske tidsskriftutgaver i fulltekst er første valg, dernest referansedatabaser, finske fulltekst tidsskrifter og sist siteringsdatabaser. I 1999 gir FinELib tilgang til 2600 tidsskrifter og 70 referansedatabaser innenfor en rekke fag.

Baltikum presenterer seg

En halv dag var satt av til en baltisk sesjon, hvor de medisinske bibliotekene i Latvia, Lithauen og Estland ga en oversikt over utvikling og status siden kommunikasjonen

mot vest åpnet seg.

Det er spennende og imponerende å se hvor langt de kommer med små ressurser. Den teknologiske utviklingen ligger forholdsvis langt fremme mange steder, siden det er lettere å få støtte til teknologisk utstyr enn til litteraturinnkjøp og abonnemeter. Fortsatt er det stor mangel på tidsskrifter, tekstbøker og tilgang til betalte databaser, og vi kan forsikre dere som deltar i den norske kopileveringstjenesten til Litauen at dette er viktig og settes stor pris på.

Det er en imponerende åpenhet om situasjonen, det legges ikke skjul på at de sliter og er takknemlige for hjelp. Det er mye å ta igjen. Men ved hjelp av pågangsmot og innsatsvilje skjer det en stor og rask utvikling.

Estland

Lege Katrin Gross-Pau fra Tartu Universitetsklinikk åpnet med en fremstilling av situasjonen innen medisin i den tiden de var totalt isolert fra den internasjonale informasjonsverden. Litteratur og forskningsresultater fra resten av verden var ikke tilgjengelig, i tillegg var det svært få som kunne forstå andre språk enn russisk og sitt eget. En egen Sovjet-medisin vokste frem. Estland og de andre baltiske land har nå gått inn i en totalt ny verden med en helt ny faglig kultur og kunnskap. Medisinerne tilpasser seg raskt, men sliter likevel for å oppdatere seg og imøtekomme pasientenes nye krav til behandling.

Det å finne oppdatert og riktig informasjon og få tilgang til den er det største problemet i dag. Fortsatt er bøker og tidsskrifter uoverkommelig dyre. Teknologien kan bringe kunnskapen ut.

Forbausende nok mente Katrin Gross-Pau at bibliotekarene ikke var de rette til å ivareta formidling og spredning av informasjonen, hun mente at man heller måtte satse på medisinsk personale! Hun fikk protester og motargumenter fra erfarne bibliotekarer i salen. Her ligger en utfordring for våre kolleger i Estland!

Aili Norberg, Estlands Nasjonalbibliotek tok utgangspunkt i at retten til å bli informert er en grunnleggende menneskerett. Offentlig tilgjengelige bibliotek garanterer at denne retten sikres. Hvordan skal infor-

masjonstjenestene organiseres for å ivareta dette ansvaret best mulig? Trendene er: kompetanse i alle ledd, kvalitetsledelse, samarbeid bibliotekene imellom, effektivisering gjennom å måle og dokumentere tjenester.

Informasjonsspredning styres ikke lenger av innholdssensur, men av økonomi, kompetanse og rettslige aspekter. Kompetanseøkning hos bibliotekarene gjennom bedre utdanning er grunnlaget for effektive systemer for informasjonsspredning. Dette er "hjemmeleksen" for Estland!

Latvia

Ilse Purina fra the Library of the Medical Academy of Latvia beskrev levende hvordan det opplevdes da jernteppet ble trukket vekk, og de plutselig fikk en hel verden å forholde seg til. Automatiseringen startet i 1992, og Latvia skapte blant annet et eget integrert biblioteksystem, ALISE. Den nye verden krevde en stor omstilling for personalet på biblioteket, som ikke var helt enkelt de første årene.

I dag har biblioteket blant annet et informasjonssenter med 28 PC-stasjoner for CD-ROM, Internett og tekstbehandling. Siden 94 har de deltatt i 20 prosjekter for å skaffe midler til utviklingen. Målet er en oppdatert informasjonstjeneste. De største sponsorene er Soros Foundation og Mellon Foundation.

Ilse var opptatt av globale faglige nettverk – en forutsetning for å holde følge. Biblioteket er medlem av EAHIL og BMA. Gjennom å delta så mye som mulig i internasjonale seminarer og konferanser har de økt kunnskap og kompetanse. Oslo 94 var den første, og ifølge Ilse "en åpenbaring"! Nå arbeides det i et konsortium for å skape et informasjonsnettverk for bibliotek.

The Medical Research Library består av hovedbibliotek og 9 filialer. Velta Poznaka presenterte en brukerundersøkelse som kartla kjennskap til og bruk av informasjonsteknologi. I Riga bruker ca 1/3 Internett, i landsgjennomsnittet 15%. Det er ønske om fulltekst tidsskrifter på CD-ROM, og online databaser. Trykt materiale er mangelvare, elektroniske kilder blir desto viktigere. Bibliotekets mål er å avhjelpe mangelen på vitenskapelig informasjon best mulig blant annet gjennom emnetil-

passete litteraturlister og tilvekstlister, og generelle tilvekst- og tidsskriftlister.

Litauen

The Library of the Kaunas University of Medicine er SMHs baltiske samarbeidspartner, og nytt herfra presenteres jevnlig i SMH-Nytt. Meile Kretaviciene fortalte i Tartu at biblioteket er i sterk utvikling, blant med det nye "Medical Information Center for Lithuania", finansiert av Soros Foundation. Senteret er åpent for medisinsk personale fra hele landet.

Brukerundervisning er den store utfordringen nå. "Internett for begynnere" har vært holdt for 400 medisinerere og 600 til står for tur. "Medisinske ressurser på Internett" og "Søking i medisinske databaser" utarbeides nå.

Som nevnt har Norge/Danmark via SMH fått midler fra Nordisk Ministerråd og skal arrangere kurs for baltiske bibliotekarer for å øke kompetansen på brukerundervisning og medisinske kilder.

Nytt biblioteksystem er under installering, det israelske Aleph-500. Dette innebærer konvertering av alle poster.

Biblioteket har også nylig fått godkjent renovering og modernisering av bygningene.

Også på det nasjonale helsefagbiblioteket Lithuanian Medical Library i Vilnius, som også er med i samarbeidet med SMH, skjer det mye. Finansieringen er nok der mer tungrodd, og forandringstakten langsommere.

Biblioteket åpnet i 1998 en offentlig Internett-sal for publikum. De har hatt tilgang til Medline siden 1989 og et automatiseringsprosjekt startet i 1995, men tar tid. Katalogiserings- og akkvisisjonsmoduler er tatt i bruk i år. Det arbeides også kontinuerlig med kompetanseøkning, både hos bibliotekpersonalet og brukerne, særlig når det gjelder bruk av datamaskiner og Internett.

EAHIL Workshop i Tartu

– referater fra et utvalg av det faglige programmet

av Patricia Flor, Høgskolen i Telemark

Nurses - a new group in development and some implications for library and information professionals

Olof Sundin, en ung svensk bibliotekar som holder på med doktorgrad, holdt et veltalende og interessant innlegg om sykepleierenes informasjonsbehov. Hovedpoenget var at biblioteket må forstå denne gruppen for å kunne gi fullgode tjenester til den.

Sykepleiere er den største yrkesgruppen innen for helsesystemet, men de bruker bibliotek-tjenester forholdsvis lite. Undersøkelser viser at sykepleiere generelt bruker formelle kilder til informasjon lite, sjelden bruker sykehusbiblioteket og er sterkt avhengige av muntlig informasjon. Det som hindrer sykepleiere i praksis fra å benytte seg av den voksende mengde sykepleieforskning og -kunnskap er bl.a. mangel på tid, mangel på lesetradisjon, dårlig adgang til informasjon, mangel på kunnskap i å søke informasjon og å anvende forskningsresultater, sykehusbibliotek uten interesse for sykepleiere, og språkbarrieren.

Sundin gikk videre gjennom utviklingen av sykepleieutdanning fra en praksisorientert utdanning til en akademisk utdanning, og utvikling innen sykepleieforskning som er et relativt ung fag.

Det er viktig for bibliotekarer å være klar over forskjellen mellom sykepleiekunnskap og medisinsk kunnskap. Sykepleie har et holistisk syn på mennesket. Sykepleieforskning går mer på menneskers reaksjoner på sykdom enn på sykdommen i seg selv. Det betyr at kvalitative metoder er mye brukt. Teknikker anvendt i søking etter forskningsbasert medisin (evidence based medicine) kan ikke brukes fordi det meste av medisinsk forskning er basert på kvantitative metoder. Nye teknikker må utvikles. Det finnes nå et tidsskrift som heter Evidence Based Nursing.

Bibliotekarer bør gå aktivt ut for å gi tjenester til sykepleiere, i følge Sundin. Dette kan gjøres ved å

- Lage innganger til informasjonskilder
- Forstå sykepleiekunnskap
- Forstå kvalitative forskningsmetoder
- Gjøre sykepleiere oppmerksomme på at informasjon er en del av det daglige arbeidet
- Støtte opp om tilgang til bibliotek- og informasjonstjenester for brukere langt unna bibliotek
- Finne gode samarbeidspartnere blant sykepleiere
- Integre informasjonssøking i sykepleierutdanning.

Sundin spør "Hvor godt er sykehusbibliotekene forberedt på økt pågang fra sykepleiere?" Sykepleiefaget er i konstant utvikling, og biblioteket må spille en aktiv rolle i å støtte denne utviklingen.

Towards quality in management by learning

Gertie Veldman, Medische Biblioteek Utrecht, baserte sitt innlegg på to bøker om den lærende organisasjonen(1, 2), med hovedvekt på "Den femte disiplin", og på egne erfaringer i planlegging og utvikling av sitt eget bibliotek.

Forandringer skjer så hurtig i bibliotekverdenen at vi må finne nye måter å takle dem på. Vi bør se på forandringer som en utfordring og ikke som et trussel. Hvordan håndtere forandringer når man ikke vet målet? Er det bedre å reise mot et bestemt mål, eller å vandre fritt omkring? Disse var noen av spørsmålene Veldman stilte. I en konstant forandringsprosess er det bedre å "vandre" enn å "reise". Dette fører til nytenkning og mere fantasifulle løsninger. I den lærende organisasjonen må atferdsfor-

andringer være en integrert del av læreprosessen.

Den lærende organisasjonen kan karakteriseres ved:

- stabilitet er unntaket
- ønske om forbedringer
- tenking og handling er integrert
- kunnskap deles
- prosjekter settes ut i livet
- tid til refleksjon
- skoling og utdanning av ansatte
- mobilitet, jobbotasjon

1. Garratt, Bob. The learning organization : and the need for directors who think. - London : Fontana, 1987. - 141 s. ISBN 0-00-636923-5

2. Senge, Peter M. Den femte disiplin : kunsten å utvikle den lærende organisasjon / Peter M. Senge ; oversatt av Arild Lillebø. - [Oslo] : Hjemmets bokforlag, c1991

(Norbok). - 386 s. : ill. Originaltittel: The fifth discipline. ISBN 82-590-0742-8

Health, Finland, talte om vokabularer for medisin og sykepleie. Den hurtigvoksende mengde informasjon om medisin og helse og tilgang til elektroniske publikasjoner og databaser gjør det enda viktigere å ha kontrollerte vokabularer. Hun poengterte at det er enklere å lese en artikkel på et fremmedspråk enn å finne selve artikkelen, dvs. finne de riktige søkeord. Det er behov for flerspråklige vokabularer, spesielt på Internett. Det finnes automatiske systemer som kjenner igjen språk (language recognition). CLIR (Cross-Language Information Retrieval) er systemer hvor man kan spørre i et språk og søke i et annet. UMLS (United Medical Language System) som er utviklet av.nlm (http://www.nlm.nih.gov/research/umls/), er et system som gjør det lettere å søke informasjon i systemer som bruker forskjellige terminologier. I sykepleie finnes The International Classification for Nursing Practice Project. Målet er å standardisere terminologien innen sykepleiefaget i forbindelse med forskning, utdanning og flyt av arbeidskraft internasjonalt.

Vocabularies in medicine and nursing

Outi Meriläinen, National Research and Development Centre for Welfare and

Tartu University Library hvor EAHILs workshop ble holdt

EAHIL Workshop i Tartu

Rapport fra The Medical Research Library of Latvia

To av de tre bibliotekarene fra dette biblioteket var noen av dem som fikk støtte fra EA-HILs Oslo-Fond til å delta på workshop i Tartu. De har sendt oss denne rapporten, som vi synes taler for seg selv. Rapporten er noe forkortet.

We are three librarians from MRL, who among other latvian librarians (in all 11) participated in EAHIL '99 Workshop in Tartu, Estonia.

First of all we would like to express our gratitude to our sponsors – The EAHIL Oslo Fund – whose grant gave us the opportunity not only to attend such representative gathering of medical librarians from three continents, but participate, learn ask, answer – contact colleagues, find friends and supporters. Very important is to have the opportunity to compare one's own work and problems with situations in libraries of other countries. It helps to find the right solution in different situations.

Our special thanks to the Organizing Committee, who was able to manage such great assembly in the best way, so that all participants could work and rest – to Ms Keiu Saarniit and her crew.

The programme of the workshop was for us of great interest. Important is doctor's viewpoint about needs for medical information (Prof. T.Asser, Estonia), a new user group for library and information professionals – nurses – is presented and will now be supported by medical libraries (O. Sundin, Sweden).

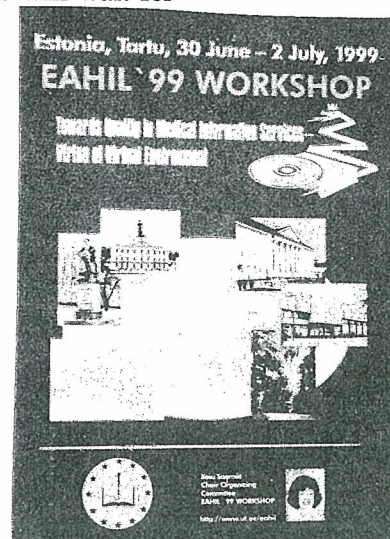
Interesting were lectures by specialists from the Netherlands, but especially valuable contribution to the library science is the finnish model for consortia, the programme for FinELib (K. Hormia-Poutanen). The Baltic session was not so interesting as very important for us, to know how the development of the medical libraries of the three Baltic countries goes, considering our common history. And it was great and useful – to meet old friends and exchange experience.

Pre-workshop Continuing Education Courses were very important! We took part

in courses "Benchmarking" and "Evidence Based Medicine". The course "Benchmarking" was very interesting and very important. Nobody of us knew what is it! It turned out that we are familiar with this kind of scientific librarian work, but now we must reevaluate our methods to understand and use the new achievements of library science in researches of our activities. The materials of this scientific course must be studied very seriously. The concept "Evidence based medicine" is also new for us. The course EBM was interesting, it was offered by Anne-Marie Haraldstad (Norway). This is a new area in medicine and new ways for medical librarians. Though we work with CD-ROM and online databases (Medline, Embase, Proquest Medical Library, Neurobase et al), but until now we had no possibility to learn how to do the professional searching of medical information. Thank you!

Thus, the medical librarians great occasion is finished and we are at home. What three librarians took away from this significant workshop? We think, very much. Now we will try to use our new knowledges and ideas in our daily work to do this work more professional and more successful. We know: we are not alone, we have teachers and friends. And now we will wait for the next workshop – in Oslo!

Ludmila Mamikin
Iveta Horeva
Diana Kokina

Nytt fra Styret

SMH-styret har hatt en travel vårsesong med mange saker og aktiviteter på kurs og konferansefronten. Flere av styremedlemmene har deltatt både i nordisk konferanse på Island og på EAHILs Workshop i Tartu, Estland. Nettverk og kontakter er pleiet, og nasjonalt, nordisk og baltisk samarbeid styrket. Etter en fin sommer er styret nå samlet til ny dyst.

Helsenota/Norart

SMH-styret er opptatt av HELSENOTA/NORART-saken. Det er beklagelig at denne basen må reduseres, og at det går utover de helsefaglige tidsskriftene. SMH vil arbeide med å påvirke de rette instansene, og med å finne løsninger. Det er en nasjonal oppgave å analysere tidsskriftartikler som utkommer i Norge, mest mulig komplett.

Kontakt med RBT

SMH, representert ved Elisabeth Akre, Elisabeth Husem og Kirsti Strengenhagen hadde møte med RBT 12. mai, hvor bl.a. denne saken ble tatt opp. Det arbeides med dette fra flere hold.

På RBT-møtet ble det ellers orientert om virkeplanen, Islands-konferansen og Baltikumsamarbeidet.

Island og Norden og Sesam

Det har vært arbeidet mye med Islands-konferansen, som hadde god deltagelse blant de norske og gode norske bidrag. Det ble holdt nordisk styremøte i forbindelse med konferansen, hvor det ble besluttet å legge ned det fellesnordiske tidsskriftet SESAM. Bladet har vært tungt å drive.

Kurs

Det har vært holdt kurs i Internett i forbindelse med årsmøtet, og i referansehåndterings-programmene Reference Manager og EndNote før ferien. Dette er områder som stadig utfordrer bibliotekene, og det kan bli aktuelt å arrangere flere kurs, kanskje i forbindelse med høst/vintermøtet. Styret tar gjerne imot forslag til og ønsker om kurs!

Baltikum

Baltikum-samarbeidet går sin gang og ko-

mitéen skal i høst arbeidet med et undervisningsopplegg for medisinske bibliotekarer som skal holdes i Litauen. Søknad til Nordisk Ministerråd har resultert i kr 90.000 til dette arbeidet.

Workshop'en i Tartu, Estland i juni var vellykket og givende, og flere fra SMH deltok. Rapport i dette nummer av SMH-nytt!

Seminar i Bergen

Først ute på høstmenyen er SMH-seminaret i Bergen, som går av stabelen i Bergen i midten av oktober. 'Bergens-folket' har laget et flott program både faglig og sosialt. Vi håper at riktig mange vil legge veien til Bergen.

Kontakt med NBF

SMH deltar i NBFs kontaktmøte som i år holdes på Vette hotell i Asker 31.10 – 1.11.99

Diskusjonen om spesialgruppene vil fortsette, og dette er viktig å følge med i!

Peer review -verv

Styret har også fått henvendelse fra det engelske Health Library Review om å være med i det redaksjonelle arbeidet, bl a som referees, som en del av tidsskriftets kvalitetssikring. Så her er det bare å skjerpe seg!

London 2000

Styret arbeider med en egen nordisk/baltisk session på til ICML-konferansen i London i juli 2000.

Det skal være holdes 3 foredrag.

the International Congress
on Medical Librarianship

2nd – 5th July 2000

Queen Elizabeth II Conference Centre

*"Congratulations for the
inclusiveness of your planning
and organisation. The International
Congress on Medical Librarianship
can set down a new vision for health
information that will make a difference to all."*

Dr Gro Harlem Brundtland, Director-General, WHO

Converge
on London

Norsk Bibliotekforening Spesialgruppen for medisin og helsefag 1999

Styret:

Elisabeth Husem, UPSYKIAT - leder

Psykiatrisk Institutt, Biblioteket
Postboks 85 Vinderen, 0319 Oslo.

Tlf: 22 14 65 90 Fax: 22 49 58 61

E-mail: elisabeth.husem@psykiatri.uio.no

Elisabeth Akre, ND/MED - nestleder

Diakonhjemmets sykehus, Medisinsk bibliotek
Postboks 23 Vinderen, 0319 Oslo.

Tlf: 22 45 16 38 Fax: 22 45 16 99

E-mail: elisabeth.akre@diakonsyk.no

Liv-Berit Henschien, RIKSHOSP - sekretær

Rikshospitalet, Medisinsk Bibliotek og Informasjonssenter
0027 Oslo.

Tlf: 22 86 77 71 Fax: 22 36 47 75

E-mail: l.b.henschien@rh.uio.no

Marit Stavn, HAK/VP - kasserer

Høgskolen i Akershus, Avd. for vernepl.utdanning
Biblioteket, Postboks 372, 1301 Sandvika

Tlf: 67 11 74 11 Fax: 67 11 74 02

E-mail: marit.stavn@hiak.no

Kirsti Strengenhagen, NVH - styremedlem

Norges Veterinærhøgskole, Biblioteket
Postboks 8146 Dep, 0033 Oslo

Tlf: 22 96 45 55 Fax: 22 96 45 31

E-mail: kirsti.strengenhagen@veths.no

Anne Lise Nedberg - utenbysrepr.

Høgskolen i Buskerud, Biblioteket
Konggt.51, 3019 Drammen

Tlf: 32 20 64 20 Fax: 32 20 64 10

e-mail: Anne.Lise.Nedberg@hibu.no

Ann-Karin Norman, LHMRF - varautenbysrepr.

Lillehammer fylkessykehus, Medisinsk bibliotek
2600 Lillehammer

Tlf: 61 27 20 92 Fax: 61 27 20 36

E-mail: noank@online.no

Hilde Strømme - 1. vararepr.

Ullevål sykehus, Medisinsk bibliotek
0407 Oslo

Tlf: 23 01 50 62

E-mail: hilde.stromme@ioks.uio.no

Peter Sebastian Klausen - 2. vararepr.

Ullevål sykehus, Medisinsk bibliotek
0407 Oslo

Tlf: 22 11 75 90 Fax: 22 11 98 50

e-mail: p.s.klausen@ioks.uio.no

Baltikumutvalg:

Elisabeth Akre - se styreliste

Elisabeth Husem - se styreliste

Astrid Müller, UMED

Det medisinske fakultetsbibliotek

Postboks 1113 Blindern, 0317 Oslo

Tlf: 22 85 14 99 Fax: 22 85 11 31

E-mail: astrid.muller@ub.uio.no

Kurskomité:

Patricia Flor, HIT/SKN

Høgskolen i Telemark, Biblioteket - Skien

Postboks 3704 Skien

Tlf: 35 57 54 86 Fax: 35 57 54 89

E-mail: patricia.flor@hit.no

Sigrid Gimse, UMED

Med. Fakultetsbibliotek

Pb. 1113 Blindern, 0317 Oslo

Tlf: 22 85 14 94 Fax: 22 85 11 31

E-mail: s.n.gimse@ub.uio.no

SMH Hjemmeside:

<http://www.ub.uio.no/umed/psykiat/smh.htm>

SMH på NETTET:

SMHs diskusjonsgruppe på Internett er nå blitt nordisk:

Slik blir du medlem:

Send e-mail til:	listserv@spriwww.spri.se
Subject:	Ikke skriv noe her
Første linje:	Subscribe MEDBIBL Fornavn Etternavn

Medlemmer av den tidligere SMH-listen er automatisk medlemmer av MEDBIBL.

Adressen til SMH's hjemmeside:

<http://www.ub.uio.no/umed/psykiat/smh.htm>

Bruk hjemmesiden og MEDBIBL-listen - her finner dere den nyeste medlemsinformasjonen om kurs, møter, reisebidrag osv.

Gå gjerne inn på EAHIL's side samtidig!